

PROJEKT

STRATEGII ROZWOJU
GMINY GARBATKA-LETNISKO
NA LATA 2013-2020

SPIS TREŚCI

WSTĘP

1. Zasoby Gminy Garbatka - Letnisko.

2. Gmina Garbatka-Letnisko - charakterystyka

2.1. Demografia

2.2 Warunki klimatyczne

2.3. Gleby

2.4. Zasoby gruntów

2.5 Struktura użytkowania ziemi

2.6. Surowce mineralne

2.7. Rolnictwo

2.7.1. Struktura obszarowa gospodarstw rolnych w Gminie Garbatka-Letnisko

2.8. Lasy

2.9. Zadrzewienia

2.10. Ochrona przyrody i krajobrazu z uwzględnieniem wymogów Unii Europejskiej

2.10.1. Obszary NATURA 2000.

2.10.2 Kozienicki Park Krajobrazowy

2.10.3 Rezerwat Przyrody „Krepiec”

2.10.4 Użytki ekologiczne

2.10.5 Pomniki przyrody

2.10.6. Projektowane pomniki przyrody

2.11 Turystyka

2.12. Zasoby siły roboczej

2.12.1. Struktura bezrobocia w gminie wg wykształcenia

2.12.2. Struktura wiekowa bezrobotnych w gminie

2.12.3. Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy

2.13 Infrastruktura społeczna.

2.13.1 Oświata

2.13.2. Opieka zdrowotna

2.13.3 Bezpieczeństwo i Porządek Publiczny;

2.13.4. Pozostałe:

2.14. Dostępność komunikacyjna Gminy Garbatka-Letnisko

2.14.1. Lokalizacja

2.14.2. Drogi

2.14.3. Komunikacja publiczna

2.15. Sieć wodno-kanalizacyjna, gazowa i telefoniczna.

2.15.1. Wodociąg i kanalizacja.

2.15.2 Oczyszczalnia ścieków

2.15.3 Sieć gazowa i telefoniczna

2.16. Gospodarka Odpadami na obszarze Gminy.

2.16.1. Gminne Składowisko Odpadów Komunalnych innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Garbatka-Zbyczyn.

2.16.2. System gospodarki odpadami komunalnymi.

2.17. Ważniejsze zakłady pracy i instytucje zlokalizowane na terenie Gminy Garbatka-Letnisko

2.17.1. Większe firmy prosperujące na terenie gminy

2.17.2. Urzędy i Instytucje

3. Oferta inwestycyjna Gminy Garbatka Letnisko

4. Analiza SWOT

4.1. Mocne i słabe strony Gminy Garbatka Letnisko

4.2. Szanse i zagrożenia dla rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko.

5. Założenia strategiczne rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2013-2020

5.1. Misja Strategii Rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2013-2020

5.2. Wizja Strategii Rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2013-2020.

5.3. Cele Strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań dla założeń strategicznych rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2013-2020.

6. Główne źródła finansowania wdrażania założeń Strategii Rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2013-2020.

6.1. Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2013 – 2023

7. Realizacja i aktualizacja założeń Strategii Rozwoju Gminy Garbatka Letnisko na lata 2013-2020.

WSTĘP

Co roku władze samorządowe wielu Polskich Gmin stają w obliczu licznych problemów o charakterze społecznym, gospodarczym i lokalizacyjnym. Często bariery te pozostawione same sobie, bez szybkich i efektywnych rozwiązań, nie tylko blokują postęp i rozwój Gmin, pogłębiają je także w kryzysie i powodują ich stopniową marginalizację. Sytuacja ta nasiliła się w ostatnich dziesięcioleciach, po zmianach wprowadzonych do polityki naszego kraju, takich jak reforma decentralizacyjna czy wstąpienie Polski w poczet państw Unii Europejskiej. Niestety w obliczu tych zmian wiele polskich gmin nie radzi sobie z pogonią za postępem cywilizacyjnym oraz coraz to nowymi potrzebami społecznymi swoich mieszkańców. Co jest tego przyczyną, a co jest zarazem skuteczną receptą na sukces? Czy tylko znaczne zasoby, szczególnie te finansowe? Otóż NIE.

Coraz częściej władze samorządowe, nawet tych najmniejszych gmina stają na stanowisku, iż największa i co najważniejsze sprawdzoną metoda powodzenia jest "Efektywne zarządzanie strategiczne, szczególnie poprzez opracowanie i wdrażanie dokumentów planistycznych i rozwojowych". Na straży tego postulatu stoją również twórcy niniejszego dokumentu.

Oto przedstawiamy Państwu „**Strategię Rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2013-2020**” jako dokumentu, który pokazuje jak przy obecnej lokalizacji, przy użyciu lokalnych zasobów, możliwych środków finansowych oraz poprzez konkretne kierunki działań, można przekształcić Gminę Garbatka-Letnisko w jednostkę atrakcyjną i osiągającą sukcesy. Wierzemy, że przemyślane przez nas opracowanie niniejszej Strategii oraz skrupulatna realizacja jej zamierzeń, usunie panujące bariery, przyspieszy społeczno-gospodarczy rozwój oraz wykreuje naszą Gminę na miano „*turystycznej wizytówki południowego Mazowsza*”.

1. Zasoby Gminy Garbatka - Letnisko.

Gmina Garbatka-Letnisko znajduje się w południowo-wschodniej części województwa mazowieckiego, w otulinie Kozienickiego Parku Krajobrazowego, którego najcenniejszym elementem jest przyroda. Sąsiaduje z pięcioma gminami: od północy z gminą Kozienice, ze wschodu z gminami Sieciechów i Gniewoszów, na południu z gminą Policzna (powiat zwoleński), na zachodzie z gminą Pionki (powiat radomski). Ogólna powierzchnia Gminy wynosi 74 km² i zamieszkiwana jest przez 5.203 osoby.

W granicach gminy Garbatka-Letnisko znajduje się 11 miejscowości: Anielin, Bąkowiec, Bogucin, Brzustów, Garbatka-Długa, Garbatka-Dziewiątka, Garbatka-Letnisko, Garbatka-Nowa, Garbatka-Zbyczyn, Molendy i Ponikwa w tym 9 sołectw.

Miejscowość Garbatka-Letnisko jest podstawowym ośrodkiem obsługi ludności, z prawidłowo ukształtowanym i wyposażonym ośrodkiem usługowym. Korzystne położenie gminy wobec miasta powiatowego Kozienice, tras komunikacyjnych i stosunkowo dobra infrastruktura techniczna ułatwia i zapewnia mieszkańcom całej gminy korzystnie z usług z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i administracji.

Wiodącą funkcją gminy jest turystyka i wypoczynek. Ze względu na swoje walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz specyficzne warunki klimatyczne.

2. Gmina Garbatka-Letnisko - charakterystyka

2.1. Demografia

Według danych ewidencji ludności przy Urzędzie Gminy Garbatka-Letnisko na dzień 31 grudnia 2012 roku teren gminy zamieszkuje 5.203 osoby. Gęstość zaludnienia wynosi średni 71 osób/ km². Sołectwa cechuje duże zróżnicowanie pod względem liczby mieszkańców, co przekłada się bezpośrednio na gęstość zaludnienia w całej gminie. Największą liczbę mieszkańców skupia miejscowość gminna – Garbatka-Letnisko i jest to 3.067. Natomiast pozostała część ludności zamieszkuje inne mniejsze miejscowości, w poniżej opisanych ilościach:

Anielin – 85

Garbatka-Dziewiątka – 97

Bąkowiec – 404

Garbatka Nowa – 151

Bogucin – 300

Garbatka-Zbyczyn - 102

Brzustów – 192

Molendy – 227

Garbatka-Długa – 233

Ponikwa 345

2.2 Warunki klimatyczne

Duże kompleksy leśne wywierają wyraźny wpływ na warunki klimatyczne i bioklimatyczne Gminy Garbatka – Letnisko, która znajduje się na skraju Puszczy Kozienickiej. Tereny te stanowią ponad 50 % powierzchni gminy. Znaczny wpływ wywierają także warunki wodne, obecność osadów piaszczystych oraz przeważające kierunki wiatrów z zachodu na wschód.

W północnej części gminy pokrytej lasami, występują specyficzne warunki klimatyczne, które charakteryzują się niewielkimi wahaniami temperatur, znaczną zaciśnością oraz podwyższoną wilgotnością. Duże powierzchnie leśne wpływają dodatnio na

klimat przyległych terenów podnosząc ich walory zdrowotne i środowiskowe. Korzystny klimat występuje również w południowej, nie zalesionej części gminy. Panują tu dobre warunki solarne, wietrzne oraz wilgotnościowe.

Indywidualność miejscowości zaznacza się w warunkach termicznych: jest to obszar wyraźnie cieplejszy w stosunku do terenów położonych na północ i na wschód. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,6°C. Rocznie notuje się poniżej 50 dni mroźnych, 115 – 117 dni z przymrozkami. Średnia roczna suma opadów wynosi 550 – 650 mm, czas trwania pokrywy śnieżnej do 60 dni.

Znaczne powierzchnie leśne wywierają wyraźny wpływ na warunki klimatyczne. Na terenach leśnych roczny przebieg temperatury i wilgotności jest bardziej wyrównany niż na otwartej przestrzeni. Latem w ciągu dnia w gęstym zadrzewieniu występują inwersje, co powoduje odczuwanie przyjemnego chłodu. W nocy natomiast panuje izotermia.

Dla lasów charakterystyczna jest podwyższona wilgotność powietrza oraz stosunkowo wyrównany przebieg roczny i dobowy. W efekcie występują różnice między wilgotnością względną lasu, a otwartą przestrzenią. Najmniejsze są w godzinach rannych, po wschodzie słońca zaczynają rosnąć, a maksimum osiągają około godz. 14.00.

Generalnie, zwarte kompleksy leśne, korzystnie wpływają na warunki klimatyczne i bioklimatyczne sąsiadujących terenów. Stanowią istotny walor dla rozwoju turystyki pieszej, rekreacji pobytowej i lecznictwa klimatycznego.

2.3 Gleby

Obszar gminy zbudowany jest w większości z gleb wytwarzanych z piasków całkowitych i piasków naglinowych. W piaskach całkowitych dominuje typ pseudobielicowy. Są to gleby, suche, niespójne. Ciągłą się one szerokim pasem od Garbatki- Letnisko na południowy – wschód, w kierunku Gniewoszowa, w okolicach Molend. Całkowite gleby piaszczyste sąsiadują z glebami piaszczystymi naglinowymi. Są to przeważnie piaski słabogliniaste i gliniaste lekkie, kwaśne o warstwie próchniczej niewielkiej miąższości. Gleby te należą do suchych. Występują one na południe od Garbatki- Letnisko. W dolinie rzeki Brzeźniczki znajdują się gleby torfowe i torfowo – mułowe.

Na terenie Gminy Garbatka –Letnisko przeważają gleby V i VI klasy bonitacyjnej. Większe kompleksy gleb klasy IV występują w południowo – środkowej części gminy i są to grunty rolne wytwarzane z gleb pochodzenia organicznego: gleby torfowe i murszowe.

Pod wpływem czynników naturalnych oraz antropogenicznych zachodzi pogorszenie właściwości użytkowych gleb, czyli ich degradacja. Głównymi przyczynami, które powodują obniżenie właściwości produkcyjnych gleb są: górnictwo, niewłaściwe użytkowanie rolnicze gleb, błędne stosowanie środków ochrony roślin i nawozów sztucznych oraz oddziaływanie przemysłu, transportu i gospodarki komunalnej. Z punktu widzenia ochrony środowiska najważniejsze jest zapobieganie zanieczyszczeniom metalami ciężkimi. Tego typu zanieczyszczenia występują na terenach i w otoczeniu zakładów przemysłowych, w pobliżu tras komunikacyjnych oraz na obszarach objętych oddziaływaniem składowiska odpadów komunalnych i przemysłowych.

2.4. Zasoby gruntów

Ogólna powierzchnia Gminy Garbatka-letnisko – 7 401 ha

Grunty osób fizycznych	3 858 ha
<i>w tym:</i>	
grunty wchodzące w skład gospodarstw rolnych	3 579 ha
grunty nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	279 ha
Wspólnoty gruntowe	165 ha
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	10 ha
Grunty gminne	103 ha
<i>w tym:</i>	
przekazane w użytkowanie wieczyste	5 ha
nie przekazane w użytkowanie wieczyste	98 ha
Grunty Skarbu Państwa	3 178 ha
<i>w tym:</i>	
<i>przekazane w użytkowanie wieczyste</i>	
osobom fizycznym	29 ha
osobom prawnym	134 ha
pozostałym podmiotom	45 ha
<i>nie przekazane w użytkowanie wieczyste</i>	
grunty Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	27 ha
grunty Lasów Państwowych	2 804 ha

grunty przekazane jednostkom organizacyjnym	97 ha
grunty tworzące zasób nieruchomości Skarbu Państwa	27 ha
pozostałe	15 ha

Grunty spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw państwowych i innych państwowych osób prawnych **74 ha**

Grunty spółek prawa handlowego, partii politycznych i stowarzyszeń oraz innych podmiotów **13 ha**

2.5. Struktura użytkowania ziemi

Użytki rolne	2 924 ha
<i>w tym:</i>	
grunty orne	2 291 ha
łąki	226 ha
pastwiska	114 ha
sady	41 ha
grunty rolne zabudowane	218 ha
grunty pod stawami	18 ha
grunty pod rowami	16 ha
Grunty leśne	3 756 ha
<i>w tym:</i>	
Lasy Państwowe	2 762 ha
Lasy Prywatne	994 ha
Tereny zabudowane i zurbanizowane	114 ha
<i>w tym:</i>	
tereny mieszkaniowe	59 ha
tereny przemysłowe	41 ha
inne tereny zabudowane	12 ha
zurbanizowane tereny niezabudowane	1 ha
tereny rekreacyjne	1 ha
Tereny komunikacyjne	335 ha
<i>w tym:</i>	
drogi	146 ha
tereny kolejowe	153 ha
inne tereny	36 ha
Grunty pod wodami	170 ha
<i>w tym:</i>	
powierzchniowymi płynącymi	8 ha
powierzchniowymi stojącymi	162 ha

Użytki ekologiczne	9 ha
Nie użytki	73 ha
Tereny różne	20 ha

2.60. Surowce mineralne

Na terenie Gminy Garbatka- Letnisko występują udokumentowane złoża surowców mineralnych, które tworzą duże zasoby kruszywa naturalnego złożonego głównie z piasków.

Są to złoża piasków kwarcowych „Żytkowice”, piaski budowlane „Bogucin” oraz torfy „Bąkowiec – Czarnolas”.

1. Największe złożo „Żytkowice” – jest złożem piasków kwarcowych o łącznej powierzchni 92 ha i zasobach około 3307 tys.t. Jest ono eksploatowane na skalę przemysłową, surowiec spełnia kryteria do produkcji cegły wapienno – piaskowej.
2. Torfy „Bąkowiec – Czarnolas A” – są to torfy o zasobach pozabilansowych około 477 tys. M3 (przydatne do celów rolniczych). Surowiec stanowią torfy trzciniowo – drzewne o niewielkiej miąższości: 0,64 – 1,22 m, popielności: 10,5 – 33,9 i dość wysoki stopień rozkładu 38,0 – 50,0.
3. Torfy „Bąkowiec – Czarnolas B” o zasobach pozabilansowych około 302 tys.m3 (zastosowanie jako opał). Miąższość, popielność i stopień rozkładu jak w złożu „A”. Powierzchnia obu złóż - 1500 ha.

Udokumentowane złoża kruszyw w znacznym stopniu zaspakajają potrzeby mieszkańców.

W wyniku prowadzenia działalności w zakresie wydobywania i eksploatacji kopalni następuje dewastacja powierzchni ziemi, dlatego też zachodzi konieczność prowadzenia prac rekultywacyjnych terenów pokopalnianych i dzikich wyrobisk.

2.7 Rolnictwo

Gmina Garbatka-Letnisko jest gminą rolniczo-leśną, użytki rolne zajmują 2924 ha, a lasy 3756 ha.

Analizując grunty orne pod względem bonitacji gleb należy stwierdzić, że większość terenów rolniczych zalicza się do niskich klas bonitacyjnych, które nie sprzyjają produkcji żywności. W gminie dominują gleby piaszczyste V (45,9 %) i VI (27,1 %) klasy bonitacyjnej o słabej przydatności dla celów rolniczych, natomiast nie występują gleby I i II klasy bonitacyjnej, zaś udział gleb dobrych III i IV klasy bonitacyjnej wynosi odpowiednio 1,79 % i 25,21 %.

Z powyższego zestawienia wynika, że niewiele gruntów można w przyszłości wiązać z rolnictwem. Gmina powinna odchodzić od rolnictwa, starając się (biorąc pod uwagę potencjalne możliwości) rozwijać turystykę i drobną przedsiębiorczość wraz z sektorem usług oraz wspierać tworzenie gospodarstw agroturystycznych.

Według danych Urzędu Statystycznego uzyskanych podczas spisu rolnego w 2010r., na terenie gminy jest 362 gospodarstwa rolne, w większości są to gospodarstwa wielokierunkowe, stanowiące własność prywatną osób fizycznych.

W strukturze gospodarstw rolnych dominują gospodarstwa małe o pow. 2-5 ha, średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 4,32 ha. Duże rozdrobnienie agrarne powoduje, że większość gospodarstw wytworzone przez siebie produkty przeznaczają na samozaopatrzenie, a tylko nieznaczną część kierują na rynek.

Niewielkie gospodarstwa, mało dochodowa struktura produkcji oraz podeszły wiek ludności, powodują, iż dla znacznej części rolników dochód z gospodarstwa nie stanowi głównego źródła utrzymania.

Z powodu rozproszonej i rozdrobnionej produkcji oraz braku grup producenckich, rolnicy nie są w stanie zapewnić dostaw towaru na rynek lokalny w wystarczającej ilości. Produkcja roślinna gospodarstw indywidualnych uzależniona jest od jakości gleb i ich przydatności do uprawy określonych roślin.

W strukturze zasiewów na terenie gminy przeważają zboża podstawowe tj. żyto, pszenżyto ozime, owies oraz mieszanki zbożowe jare, niewiele sieje się jęczmienia, pszenicy czy kukurydzy na ziarno, których uprawa wymaga urodzajnej gleby. Uprawia się również ziemniaki i rośliny pastewne, jednakże powierzchnia ich upraw zmniejsza się z roku na rok.

W sadownictwie przeważają jabłonie, wiśnie, śliwy oraz truskawki, natomiast w warzywnictwie najczęściej uprawia się ogórków, marchewki, cebuli oraz pomidorów.

Według danych Urzędu Statystycznego podstawowymi gałęziami produkcji zwierzęcej na terenie gminy jest chów drobiu (156 gospodarstw) oraz trzody chlewnej (76 gospodarstw). Hodowla bydła (73 gospodarstwa), stanowi w gminie drugoplanową pozycję, zaś chowem koni zajmuje się tylko 26 gospodarstw.

2.7.1. Struktura obszarowa gospodarstw rolnych w Gminie Garbatka-Letnisko

Tabela - Struktura obszarowa gospodarstw rolnych w Gminie Garbatka-Letnisko

Lp.	Powierzchnia gospodarstw rolnych wyrażona w ha fizycznych (w przedziałach)	Liczba gospodarstw	%
1	od 1 ha do 2 ha	283	38,40
2	od 2 ha do 5 ha	320	43,42
3	od 5 ha do 7 ha	62	8,41
4	od 7 ha do 10 ha	42	5,70
5	od 10 ha do 15 ha	23	3,12
6	powyżej 15 ha	7	0,95

2.8. Lasy

Lasy zajmują około 50% powierzchni gminy z czego 27% to lasy niepaństwowe. Znajdują się one na terenie Puszczy Kozienickiej która charakteryzuje się występowaniem wszystkich typów siedlisk, z czego największy udział mają siedliska żyzne. Dominującym gatunkiem jest sosna (84% powierzchni). Przez jej teren przebiegają granice zasięgów buka, jodły, jawora, modrzewia polskiego, cisa i świerka.

Lasy państwowe – (północna i południowo – zachodnia części gminy) stanowią tzw. „Leśny Kompleks Promocyjny”, lasy leżące w północnej części gminy stanowią obszar otuliny Kozienickiego Parku Krajobrazowego.

Lasy niepaństwowe – stanowią (27%) drobne rozproszone powierzchnie występujące we wszystkich sołectwach. Największe powierzchnie, ponad 100 ha zlokalizowane są w sołectwach: Anielin, Brzustów, Ponikwa.

Tabela - Powierzchnia lasów na terenie Gminy Garbatka-Letnisko

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia lasów w ha	
		Ogółem	Prywatne
1	Garbatka Letnisko	1476,7	52,5
2	Garbatka Nowa	2,5	2,7
3	Anielin	261,8	236,5
4	Bąkowiec	230,0	79,5
5	Bogucin	463,2	232,0
6	Brzustów	980,4	189,5
7	Garbatka Długa	21,7	21,2
8	Garbatka Zbyszyn	27,3	22,3
9	Garbatka Dziewiątka	1,2	1,9
10	Molendy	25,9	15,8
11	Ponikwa	137,6	137,0
Razem		3629,0	990,9

Obecnie lasy Puszczy Kozienickiej oprócz funkcji gospodarczej pełnią nie mniej ważną rolę turystyczno – rekreacyjną . To z myślą o turystach odwiedzających ten kompleks leśnicy wybudowali na terenie puszczy parkingi i miejsca postoju, gdzie można wypocząć lub rozpaść ognisko. Ponieważ w ostatnich latach wzrosło zainteresowanie społeczeństwa turystyką rowerową, wytyczono sieć leśnych szlaków rowerowych.

2.9 Zadrzewienia

Grunty zadrzewione na terenie Gminy Garbatka Letnisko stanowią powierzchnię około 32 ha. Najwięcej zadrzewień znajduje się na terenie wsi Bąkowiec – ponad 17 ha oraz w miejscowości Garbatka Letnisko – około 4,5 ha. W pozostałych sołectwach wielkości te oscylują wokół 1 ha.

Najczęściej występującymi formami są: zadrzewienia przyzagrodowe znajdujące się we wszystkich miejscowościach. W składzie zadrzewień przeważają następujące gatunki drzew: sosna, dąb szypułkowy, topola, lipa.

Zadrzewień na terenie gminy jest stosunkowo mało. Zadrzewienia przyzagrodowe wymagają pielęgnacji i uzupełnień szczególnie w gatunki rodzime i ozdobne. Zezwolenia na

wycinanie drzew i krzewów wydaje się jedynie w przypadkach uzasadnionych, tj. gdy zagrażają bezpieczeństwu, są spróchniałe i w złym stanie ogólnym oraz rosną w miejscach planowanych inwestycji. W miejsca usuniętych drzew nakazujemy nasadzania nowych drzew z gatunku doboru.

Mimo zasady równoważenia strat w lokalnym środowisku przyrodniczym, nadal aktualna jest potrzeba zwiększania zadrzewień i zakrzewień na terenie gminy. Do tego celu nadaje się każdy wolny fragment terenu użyteczności publicznej lub nieruchomości prywatnych. Zauważa się w gminie wiele obszarów nie użytkowanych i niezagospodarowanych, porośniętych chwastami i zaśmieconych.

Zagospodarowanie ich z wykorzystaniem drzew, krzewów oraz kwiatów niewątpliwie poprawiło by estetykę otoczenia, wzbogaciło środowisko przyrodnicze i urozmaiciło krajobraz. Powyższe działania w dużej mierze zależą od inicjatywy społeczności lokalnej.

W przypadku obszarów leśnych daje się zaobserwować utratę naturalnego charakteru drzewostanu na rzecz szybciej rosnących monokultur sosnowych. W przyszłości może to mieć odzwierciedlenie w obniżeniu odporności drzewostanów oraz zwiększenia ich podatności na czynniki chorobotwórcze.

W lasach prywatnych dużym zagrożeniem jest rozdrobnienie kompleksów i brak planowanego gospodarowania. Powoduje to przerwanie ciągłości naturalnych ekosystemów i ograniczenie liczby nisz ekologicznych, stanowiących ostoję zwierząt.

W celu zapewnienia różnorodności biologicznej i równowagi przyrodniczej skład gatunkowy i struktura przestrzenna drzewostanów powinny być dobierane zgodnie z warunkami siedliskowymi w kierunku powiększenia różnorodności biologicznej i zwiększenia odporności lasu na czynniki biologiczne. W działalności gospodarczej zaznacza się dążenie do wzbogacenia składu gatunkowego drzewostanów przy wykorzystaniu miejscowych ekotypów oraz wprowadzaniu gatunków, których zasięg występowania obejmuje Puszcę.

Zabezpieczenie lasów i zadrzewień przed zanieczyszczeniami i pożarami wymaga:

- likwidacji dzikich wysypisk śmieci
- rekultywacji wyrobisk po wydobywaniu piasku i żwiru
- kanalizacji i gazyfikacja wsi
- zwiększenia retencji wód powierzchniowych
- propagowania rolnictwa biodynamicznego.

2.10 Ochrona przyrody i krajobrazu z uwzględnieniem wymogów Unii Europejskiej

Ochrona przyrody w Puszczy Kozienickiej realizowana jest w wielu formach przewidzianych ustawą o ochronie przyrody z 16 X 1991 roku. Najszerszy i najpełniejszy wymiar ma ona w lasach Skarbu Państwa przez objęcie różnymi formami ochrony wielu cennych i reprezentatywnych obiektów przyrodniczych.

Jedynym wspólnym kryterium dla ochrony jest – konieczność skutecznego zachowania gatunków i ekosystemów w tzw. „właściwym stanie ochrony”, który chroni przyrodę i pośrednio krajobraz czyli chroni podstawową bazę do rozwoju.

Na system obszarów chronionych gminy Garbatka – Letnisko składają się:

- Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Puszczy Kozienickiej” (Zarządzenie Nr 30 DGLP z dnia 19.12.1994 r.)
- Kozienicki Park Krajobrazowy – otulina (Rozporządzenie Wojewody Nr 17 z dnia 26 czerwca 1998 roku Dz. Urz. Woj. Radomskiego Nr 15 poz. 107/98)
- Rezerwat Krajobrazowy „Krepiec” (Zarządzenie MOŚZNIL z dnia 12.09.1994 r. – MP Nr 51, poz. 435)
- Użytki ekologiczne (Rozporządzenie Wojewody Radomskiego z dnia 06.09.1996r – Dz. U. Woj. Rad. Nr 21 poz. 219)
- 13 pomników przyrody ożywionej
- Główny zbiornik wód podziemnych „Dolina Środkowej Wisły” wraz ze strefami ochrony szczególnej
- Ujęcie gminne w Garbatce Podlas wraz ze strefami ochronnymi

Obiekty wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

- Mauzoleum Legionistów w Żytkowicach data wpisu 1989.04.03
- Tartak w Molendach z XIX w. data wpisu 1984.12.28

2.10.1 Obszary NATURA 2000.

Cały teren Gminy Garbatka-Letnisko znajduje się w obszarach Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 Ostoja Kozienicka (kod obszaru PLB140013) uznany Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 roku zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Ostoja Kozienicka zajmuje powierzchnię ponad 68 301,0 ha. Jest to cały obszar Puszczy Kozienickiej wraz z terenami otwartymi aż do Wisły.

W skład tej ostoi wchodzi 2 obręby leśne należące do nadleśnictwa: Zwoleń oraz Garbatka, w sumie 8 986,84 ha.

Obszar utworzono ze względu na występowanie co najmniej 28 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, m. in. bąka, bączka, bociana czarnego, bociana białego, trzmielojada, bielika, błotniaka stawowego, błotniaka łąkowego, orlika krzykliwego, kropiatki, zielonki, derkacza, żurawia, bataliona, mewy czarnogłowej, rybitwy rzecznej, rybitwy czarnej, lelka, zimorodka, kraski, dzięcioła zielonosiwego, dzięcioła średniego, lerki, świergotka polnego, jarzębiaki, muchołówki małej, gąsiorka, ortolana.

Trzy gatunki ptaków występujące na tym obszarze wpisane są do Polskiej Czerwonej Księgi.

Utworzono także drugi obszar Natura 2000 na obszarze Puszczy Kozienickiej (obejmującego część gminy Garbatka-Letnisko) – Specjalnego Obszaru Ochrony Puszcza Kozienicka. Jego powstanie jest spowodowane występowaniem cennych siedlisk przyrodniczych.

Obszary Natura 2000 w przeciwieństwie do większości tradycyjnych form ochrony przyrody, reprezentuje odmienne podejście do ochrony walorów przyrodniczych, opierające się na założeniu, że człowiek jest integralną częścią przyrody.

Sieć Natura 2000 nie ma na celu tworzenia „skansenów cywilizacyjnych” na obszarach o dobrze zachowanych walorach przyrodniczych. Nie wiąże się to z ustawowymi zakazami – wręcz przeciwnie, często istnienie przedmiotu ochrony (gatunku lub siedliska) jest uzależnione od właściwie prowadzonej gospodarki, np. koszenia łąk bądź wypasu.

Gminy objęte obszarem Natura 2000 traktowane są preferencyjnie w dostępie do środków na ochronę przyrody.

Fakt istnienia obszaru Natura 2000 może być wykorzystany przez gminę Garbatka-Letnisko do promocji m.in. w zakresie turystyki, gdyż obszar Gminy Garbatka-Letnisko posiada wysokie walory przyrodnicze w krajowym i regionalnym układzie przestrzennym oraz pełni ważne funkcje ekologiczne.

2.10.2 Kozienicki Park Krajobrazowy

Parki krajobrazowe stanowią bogactwo regionu. Dzięki temu, że są poddane prawu ochrony przyrody, nie są dewastowane i pełnią rolę rekreacyjno-wypoczynkową. Ich urozmaicona rzeźba terenu sprawia, iż każdy park jest wyjątkowy i jedyny w swoim rodzaju. Aleje zabytkowe, pomniki przyrody, sąsiedztwo cieków wodnych, kultura oraz folklor - to wszystko nadaje unikalny charakter.

Dla zachowania lokalnego krajobrazu przyrodniczo – geograficznego oraz znacznych obszarów naturalnych lasów Puszczy Kozienickiej z bogatą roślinnością zielną i ciekawym ukształtowaniem terenu w 1983 roku został utworzony Kozienicki Park Krajobrazowy, powiększony w 2001 roku. Park obejmuje 26 233,83 ha Puszczy (w tym 2 767,62 na terenie gminy Garbatka Letnisko) z najcenniejszymi drzewostanami o naturalnym charakterze. W celu zabezpieczenia go przed zniekształceniem oraz stworzenia warunków dla rozwoju turystyki i wypoczynku wokół Parku utworzono otulinę o powierzchni około 36 009, 62 ha, (w tym 4 633,38 ha na terenie gminy Garbatka Letnisko) którą stanowią obszary leśne i polne.

Najcenniejsze i najbardziej naturalne ekosystemy leśne, często z 200 letnimi drzewostanami zostały objęte ochroną jako rezerwaty przyrody. Jest ich 15 i reprezentują najciekawsze i najbogatsze zbiorowiska roślinne. Łącznie zajmują 1267,92 ha.

Na obszarze Parku występuje 108 użytków ekologicznych o łącznej powierzchni 339,17 ha , na które składają się śródleśne bagna, oczka wodne i torfowiska.

Na terenie Kozienickiego parku Krajobrazowego ochroną pomnikową objęto łącznie 209 obiektów, na które składa się 597 drzew rosnących pojedynczo, w alei i w grupach oraz 2 głazy narzutowe i 3 stanowiska bluszcza zwyczajnego. Za pomniki przyrody uznano głównie dęby szypułkowe i bezszypułkowe najczęściej w wieku ponad 200 lat.

W granicach Parku znajduje się 25 obiektów zabytkowych – kościoły, cmentarze, parki zabytkowe, zespoły pałacowe i budynki gospodarcze. Przez teren KPK przebiegają

oznakowane i nie oznakowane szlaki turystyczne piesze i rowerowe. Na ich trasach znajdują się zagospodarowane parkingi leśne i miejsca wypoczynku oznakowane tablicami informacyjnymi.

Na terenie Kozienickiego Parku Krajobrazowego lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie turyści mogą korzystać z 4 ośrodków rekreacyjnych z domkami campingowymi i polami namiotowymi. Wiele miejscowości położonych na terenie Parku znanych jest z dużych walorów klimatycznych i rekreacyjnych w tym gmina Garbatka- Letnisko.

2.10.3 Rezerwat Przyrody „Krępiec”

Na obszarach których ochronie podlega fauna, flora oraz twory przyrody nieożywionej istotną rolę odgrywają rezerваты.

Występują różnorodne typy rezerwatów. Wpływ na to mają przede wszystkim uwarunkowania przyrodnicze siedlisk florystycznych, faunistycznych oraz geologicznych.

Pod względem rodzajowym przodują rezerваты leśne, ale nie brak też faunistycznych, będących ostoją wielu gatunków ptaków.

W większości z nich została przygotowana infrastruktura paraturystyczna w postaci ścieżek turystycznych, kładek, wież obserwacyjnych, które mają na celu ułatwienie poznania tajników reliktyw przyrody.

Zostały utworzone w celu ochrony przyrody, jednocześnie służą wielu ośrodkom akademickim jako obiekty badań naukowych oraz w celach edukacyjnych.

Rezerwat "Krępiec" został powołany Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 12 września 1994 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody.

Powierzchnia rezerwatu wynosi 278,6 ha, w całości znajduje się w granicach obrębu Garbatka w leśnictwie Molendy. Powołany w celu ochrony naturalnego, urozmaiconego, krajobrazu leśnego Puszczy Kozienickiej ze starymi drzewostanami sosnowymi i starymi dębami. Drzewostany mają zróżnicowaną strukturę i skład gatunkowy. Mezotroficzne zbiorowiska borów mieszanych, eutroficzne grądy i łągi, które porastają urozmaicony pod względem geomorfologicznym teren, w dużej części charakteryzują się składem gatunkowym i strukturą zbliżonymi do lasów naturalnych Puszczy.

Gatunkiem panującym w drzewostanach jest sosna, natomiast w domieszce występują wszystkie znane z terenu Puszczy Kozienickiej gatunki lasotwórcze. Bardzo licznie występują

przestoje. Do najciekawszych należą 300 i 200 letnie dęby, 100 letnie klony oraz fragmenty starodrzewu sosnowego w wieku 180 lat. Wyniki przeprowadzonej wstępnie inwentaryzacji florystyczno-fitosocjologicznej wykazały występowanie takich zespołów roślinnych jak: Pino-Quercetum, Tilio-Carpinetum i Circaeo-Alnetum.

Do ciekawszych roślin występujących na tym obszarze należą chronione: paprotka zwyczajna i bluszcz pospolity oraz turzyca odległokłosa.

W 2012 roku zmodernizowana została jedna z części Rezerwatu, mianowicie Źródła Rezerwatu Krępiec. Przedsięwzięcie zrealizowane w partnerstwie pomiędzy: Gminą Garbatka-Letnisko, Kozienickim Parkiem Krajobrazowym, Zakładem Karnym w Żytkowicach, Zespołem Szkół Ponadgimnazjalnym w Garbatce-Letnisku oraz Nadleśnictwem Zwoleń, dofinansowane zostało ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.

2.10.4 Użytki ekologiczne

Na terenie Gminy Garbatka- Letnisko jest kilka pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania zasobów genowych i typów środowisk, które uznano za użytki ekologiczne.

Zostały one powołane Rozporządzeniem Wojewody Radomskiego w 1996 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne.

Najliczniej spośród 215,8 ha (41 szt.) użytków ekologicznych na terenie Mazowsza są reprezentowane: bagna i obniżenia terenu okresowo zalewane wodą, porośnięte charakterystyczną roślinnością i często kępami krzewów i drzew, dawne łąki i pastwiska, przeważnie silnie wilgotne, przez długi czas nie użytkowane, powierzchnie po zrębach, haliznach, płazowinach – najczęściej mocno wilgotne do zabagnionych bądź porośnięte szuwarami, będące siedliskiem ptactwa wodnego.

W Gminie Garbatka- Letnisko znajdują się 4 użytki ekologiczne.

Są nimi śródleśne "oczka wodne" i bagna położone w południowo-zachodniej części gminy.
- Zbiornik wodny (1). Pow. 1,8 ha. Położony jest przy drodze leśnej prowadzącej z południowego krańca wsi Brzustów w kierunku północno-wschodnim do przysiółka Cyganówka i dalej do Garbatki- Letnisko, około 1km od Brzustowa.

- Zbiornik wodny (2). Pow. 0,46 ha. Położony około 400m na wschód od drogi leśnej prowadzącej z Brzustowa do Policzny. Około 1,5km na południowy-wschód od zbiornika (1) i około 800m na wschód od bagien (3 i 4).
- Bagno (3). Pow. 0,32 ha. Położone przy drodze leśnej prowadzącej z Brzustowa do Policzny. Około 1,5km na południowy-wschód od Brzustowa i około 1km na południe od zbiornika (1).
- Bagno (4). Pow. 0,89 ha. Położone przy drodze leśnej z Brzustowa do Policzny. Od wschodu bezpośrednio sąsiaduje z bagnem (3).

Projektowane użytki ekologiczne

Jednym z charakterystycznych walorów środowiska w gminie Garbatka- Letnisko jest występowanie niewielkich, ale ważnych przyrodniczo naturalnych zbiorników retencyjnych (terenów podmokłych, oczek wodnych, nieuregulowanych odcinków cieków wodnych), które w przyszłości mogą zostać objęte ochroną prawną.

1. **Uroczysko „Kresy”** – nad Strugą Policką, głęboko wcięta dolina rzeczna z olesem, miejscami zabagniona z trzcina i pozostałościami dawnych stawów. Teren źródliskowy, miejsce bytowania krzyżówki, zimorodka, samotnika, remiza, licznych płazów i wazek.
2. **Stawy rybne w Bąkowcu** – w znacznej części porośnięte roślinnością szuwarową z miejscami lęgowymi wielu rzadkich gatunków ptaków: wąsatka, krakwa, rycyk, krwawodziób, łabędź niemy oraz miejscami żerowania i odpoczynku wielu gatunków przelotowych: bataliona, sieweczki rzecznej i obroźnej, kszyka, samotnika i innych.

2.10.5 Pomniki przyrody

Na terenie gminy Garbatka- Letnisko rośnie obecnie 12 drzew , będących pomnikami przyrody. Są to przeważnie dęby, lecz występują wśród nich także i inne gatunki. Z obszaru gminy, drzew odznaczających się imponującym wiekiem, kształtem czy wielkością, znanych jest znacznie więcej, lecz są one położone przeważnie na terenie rezerwatu "Krepiec", przez co automatycznie objęte są ochroną.

Na terenie gminy objęto ochroną 12 obiektów jako pomniki przyrody. Są to pojedyncze drzewa: 7 dębów szypułkowych, 3 wiąz szypułkowe, 1 lipa drobnolistna, 1 jałowiec pospolity.

Tabela - Pomniki przyrody prawnie chronione

Położenie drzew objętych ochroną	Opis przedmiotu						
	Rodzaj	Wiek lat	Obwód pnia na wysokości		Pierśnic a	Wysoko ść	Jako ść
			30 cm	130 cm			
1	2	3	4	5	6	7	8
Wieś Garbatka Zbyczyn.	Wiąz szypułkowy	150	430	320	102	20	4
Wieś Garbatka Letnisko	Dąb szypułkowy	200	430	340	109	22	4
Wieś Garbatka Długa	Wiąz szypułkowy	100	370	320	102	23	5
Wieś Garbatka Długa	Lipa drobnolistna	150	430	340	108	22	5
Wieś Bąkowiec Stary	Wiąz szypułkowy	150	450	400	127	20	3
Garbatka Letnisko	Dąb szypułkowy	180	410	350	111	20	5
Garbatka Letnisko	Dąb szypułkowy	150	480	400	131	24	5
Nadleśnictwo Zwoleń Obręb Garbatka	Dąb szypułkowy	150	440	370	118	21	5
Wieś Bogucic	Jałowiec pospolity	90		40 50	13 16	8	5
Nadleśnictwo Zwoleń Obręb Garbatka	Dąb szypułkowy	150	420	315	100	23	4
Nadleśnictwo Zwoleń Obręb Garbatka	Dąb szypułkowy	150	520	363	115	21	3
Nadleśnictwo Zwoleń Obręb Garbatka	Dąb szypułkowy	200		400 na wys. 0,7m)		21	3

2.10.6. Projektowane pomniki przyrody:

1. Aleja Dębowa w Molendach
2. Lipa drobnolistna w Bąkowcu
3. Wiąz szypułkowy w Garbatce Dziewiątce
4. Dąb bezszypułkowy w Ponikwie
5. Lipa drobnolistna w Brzustowie
6. Klon pospolity w Brzustowie
7. Jawor w Molendach
8. Lipa drobnolistna w Anielinie
9. Klon pospolity w Anielinie

2.11. Turystyka

Okolice Garbatki-Letnisko to region o dużych możliwościach rozwoju turystyki, a zwłaszcza agroturystyki i wielu różnorodnych form aktywnego wypoczynku min. nording walking, grzybobranie, wędrówki pieszkie, rowerowe, wędkarstwo. Podstawowym czynnikiem atrakcyjności turystycznej gminy jest bardzo wysoka jakość środowiska przyrodniczego. Wypoczynkową gminę rocznie w sezonie letnim odwiedza około 4000 tys. Turystów i wczasowiczów. Przyczynia się do tego piękno miejscowego krajobrazu i interesujące zabytki.

Najważniejszym elementem rozwoju gminy Garbatka-Letnisko jest rozbudowa Gminnego Ośrodka Wypoczynku „POLANKA” w całoroczny wielofunkcyjny ośrodek wczasowy o wysokim standardzie jak również atrakcyjne zagospodarowanie czasu turystów poprzez szeroką ofertę rozmaitych form turystycznych. Garbatka-Letnisko to jedna z najatrakcyjniejszych krajobrazowo i turystycznie miejscowości położonych na terenie Kozienickiego parku Krajobrazowego. Ma wieloletnie tradycje jako miejscowość letniskowa wykorzystująca walory przyrodnicze lasów Puszczy Kozienickiej, które obejmują połowę powierzchni całej gminy. Najcenniejszym elementem Puszczy jest przyroda z zachowanymi naturalnymi zbiorowiskami borów, olsów, łągów, lasów mieszanych. Równinny krajobraz

urozmaicają malownicze przełomy rzek Brzeźniczki i Krępcy. Charakterystyczne dla krajobrazu są wzniesienia wydmy. Dla zachowania krajobrazu przyrodniczego i kulturowego Puszcza Kozienicka została objęta ochroną prawną poprzez utworzenie Kozienickiego Parku Krajobrazowego. Najlepiej zachowane drzewostany oraz najcenniejsze obszary uznane zostały rezerwatami przyrody. Udostępnienie Puszczy Kozienickiej dla różnego rodzaju form wypoczynku (wycieczki przyrodnicze, rowerowe, spacer, nordic walking, grzybobranie) odbywa się poprzez wyznaczone i oznakowane szlaki turystyczne, zagospodarowane parkingi leśne oraz oznakowane miejsca wypoczynku.

Bardzo dobre warunki klimatyczne, niewielkie wahania temperatur, korzystne warunki solarne, wietrzne, wilgotnościowe przesądziły o letniskowym charakterze Garbatki-Letnisko. Garbatka-Letnisko oprócz własnych, niezaprzeczalnych walorów wypoczynkowo - krajobrazowych, jest również idealną bazą wypadową dla turystów chcących zwiedzić wschodnią część regionu radomskiego. Przez Garbatkę przebiegają 3 znakowane szlaki piesze oraz kilka szlaków nie znakowanych. Tutaj też zaczyna się i kończy kilka ciekawych tras rowerowych zapewniających bliskość takich miejsc jak: Czarnolas, Janowiec, Kazimierz Dolny nad Wisłą.

Warto także wspomnieć o domach typu willowego są charakterystycznym elementem architektury północnej części Garbatki-Letnisko. Zdecydowana większość z nich to wille wzniesione w okresie międzywojennym, głównie w latach 20-tych. Są to zazwyczaj budowle drewniane, dla których charakterystyczne są pięknie wykonane ganki, werandy i tarasy. Na wielu willach występuje typowy dla budownictwa letniskowego motyw słońca z promieniami. Dla ukazania piękna tej unikalnej architektury budowany jest specjalny produkt turystyczny – „Szlak Garbackich willi”. Przedsięwzięcie, które zrealizowane zostanie do końca czerwca 2013 roku, dofinansowane zostanie w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Występuje także 13 pomników przyrody ożywionej i 4 użytki ekologiczne. Ważnym elementem turystycznym okolic są zabytki i miejsca pamięci narodowej, świadczące o roli tych terenów w historii tj. Mauzoleum Legionistów w Żytkowicach, zabytkowe cmentarze wojenne z okresu I i II wojny światowej.

Zaplecze turystyczno-wypoczynkowe stanowią przede wszystkim:

1) Gminny Ośrodek Wypoczynkowy „POLANKA” o powierzchni 24,5 ha zlokalizowany przy zbiorniku wodnym POLANKA na rzece Brzeźniczce, otoczony atrakcyjnymi walorami krajobrazowymi.

2) Gnysiówka- Ośrodek Konferencyjno-Wypoczynkowy znajduje się w malowniczej wsi Garbatka Zbyszyn. Usytuowany jest na wzgórzu w otoczeniu sosnowych lasów, stawów, wśród przełomu strumyka Policzanki na obszarze 6,5 ha. W lokalu znajduje się sala balowa, która mieści 250 osób oraz taras dla orkiestry, pełne zaplecze do przygotowywania posiłków, 30 miejsc noclegowych w dużych pokojach z łazienkami. W budowie jest m.in. park linowy dla dorosłych i dla dzieci z przejazdami nad wodą, paintball, wielofunkcyjne boisko do siatki, koszykówki, tenisa, strzelnicę dla amatorów strzelania z łuku oraz możliwość konnych przejażdżek. Wyznaczone będą też miejsca do grillowania, kąpieli w pobliskim oczyszczonym stawie, a w przyszłości także w basenie. Na wiosnę przyszłego roku gotowy ma być także amfiteatr na około 300 osób.

3) Na terenie gminy funkcjonują także gospodarstwa agroturystyczne – jednym z nich jest Gospodarstwo Agroturystyczne Pani Małgorzaty Sztobryn w Garbatce-Zbyszyn. Powstaje coraz więcej gospodarstw agroturystycznych, a standard świadczonych przez nie usług wzrasta z roku na rok. Turyści przyjeżdżający do takich miejsc mają szansę oderwać się na chwilę od zgiełku codzienności i wrócić na łono natury. Mogą zaopatrzyć się w zdrową żywność i poznać obyczaje wsi. Gospodarze oferują wszystkim gościom najwyższą jakość świadczonych usług: naturalne i ekologiczne posiłki, gościnność, serdeczność i miłą atmosferę.

4) Hotel i Restauracja „Tawerna Stawiska”, zlokalizowany w Garbatce Dziewiątce. Obiekt oferuje dobre jedzenie, przytulne wnętrza z kominkiem, parking, miejsca na ogniska i grilla, miejsca dla wędkarzy, oraz 7 domków całorocznych z łazienkami, Internetem, telewizorem.

2.12. Zasoby siły roboczej

Zasoby siły roboczej w gminie Garbatka - Letnisko - 5203 osób

Bezrobotni:

Ogółem	573 - co stanowi 11,01%
w tym	
kobiety	285 - 49,74%
mężczyźni	288 - 50,26%

Bezrobotni bez prawa do zasiłku - 515 osób - 89,88%

Bezrobotni z prawem do zasiłku - 58 osób - 10,12%

2.12.1. Struktura bezrobocia w gminie wg wykształcenia:

	Ogółem	kobiety	mężczyźni
-wyższe	23 - 4,01%	16	7
-policealne i średnie zawodowe	84 - 14,67%	43	41
- średnie ogólnokształcące	51 - 8,90%	28	23
- zasadnicze zawodowe	200 - 34,90%	83	117
- gimnazjalne i podstawowe	215 - 37,52%	71	144

2.12.2. Struktura wiekowa bezrobotnych w gminie:

	Ogółem	kobiety	mężczyźni
- 18-24 lat	173 - 30,19%	76	97
- 25-34 lata	132 - 23,04%	65	67
- 35-44 lata	90 - 15,71%	43	47
- 45-54 lata	105 - 18,32%	44	61
- 55-59 lat	49 - 8,55%	16	33
- 60-64 lata	24 - 4,19%		24

Osoby zwolnione z przyczyn Zakładu Pracy - 8 osób - 1,40%

	Ogółem, w tym:	kobiety	mężczyźni
Bezrobotni poprzednio pracujący	438 - 76,44%	213	225
Bezrobotni dotychczas niepracujący	135 - 23,56%	72	63

2.12.3. Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy

	Ogółem	kobiety	mężczyźni
Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy			
w tym	537 osób	269	268
do 25 roku życia	93	38	55
długotrwale bezrobotne	365	204	161
kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka		58	
powyżej 50 roku życia	141	45	96
bez kwalifikacji zawodowych	154	73	81
bez doświadczenia zawodowego	166	89	77
bez wykształcenia średniego	362	161	201
samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	35	31	4
które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	10		10
niepełnosprawni	14	6	8

2.13. Infrastruktura społeczna.

2.13.1. Oświata

Gmina Garbatka-Letnisko jest organem prowadzącym trzy placówki oświatowe, mianowicie:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa w Bogucinie,
2. Zespół Szkół Samorządowych w Garbatce-Letnisku, w skład którego wchodzi:
  - a) Publiczna Szkoła Podstawowa im. Partyzantów Ziemi Kozienskiej w Garbatce-Letnisku,
  - b) Publiczne Gimnazjum im. Królowej Jadwigi w Garbatce-Letnisku,
3. Przedszkole Samorządowe „*Pod sosnową szyszką*”.

Do ww. placówek uczęszcza następująca ilość uczniów/ dzieci:

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Bogucinie: 55 uczniów
- Zespół Szkół Samorządowych w Garbatce-Letnisku: 417 uczniów
w tym:
  - Publiczna Szkoła Podstawowa im. Partyzantów Ziemi Kozienskiej w Garbatce-Letnisku: 256 uczniów
  - Publiczne Gimnazjum im. Królowej Jadwigi w Garbatce-Letnisku: 161 uczniów
- * Przedszkole Samorządowe „*Pod sosnową szyszką*”: 100 dzieci

Ponadto na obszarze Gminy Garbatka-Letnisko funkcjonuje jedna placówka oświatowa o charakterze ponadgimnazjalnym tj. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Garbatce-Letnisku, którego organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe w Koziensicach.

2.13.2. Opieka zdrowotna:

Opieka zdrowotna na obszarze Gminy Garbatka-Letnisko gwarantowana jest przez:

1. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Garbatce Letnisko, który na podstawie Uchwały Nr XXI/51/12 Rady Gminy Garbatka-Letnisko z dnia 19 października 2012 r., z dniem 01.03.2013 roku funkcjonować zacznie jako podmiot niepubliczny.
2. zlokalizowane w bliskim regionie szpitale: w Kozienicach, Radomiu, Zwoleniu i Pionkach.
3. pobliskie przychodnie specjalistyczne: w Kozienicach, Pionkach, Zwoleniu i Radomiu.

2.13.3 Bezpieczeństwo i Porządek Publiczny.

Policja

Na obszarze Gminy Garbatka-Letnisko funkcjonuje:

1. Komisariat Policji w Gniewoszowie, Punkt Przyjęć w Garbatce-Letnisku, przyjmujący interesantów dwa dni w tygodniu w ustalonych godzinach,

Ponadto bezpieczeństwo i porządek publiczny mieszkańców Gminy gwarantują:

1. Komisariat Policji w Gniewoszowie,
2. Komenda Powiatowa Policji w Kozienicach.
3. Mazowiecka Komenda Wojewódzka Policji z siedzibą w Radomiu.

Do końca 2012 roku na obszarze Gminy Garbatka-Letnisko funkcjonował Posterunek Policji w Garbatce-Letnisko. Obecnie jednostka ta, decyzją Mazowieckiej Komendy Wojewódzkiej Policji z siedzibą w Radomiu została zlikwidowana. W jej miejsce utworzono jedynie Punkt przyjęć, czynny dwa razy w tygodniu. Zastosowanie tego typu rozwiązania nie było korzystne z punktu widzenia poziom bezpieczeństwa i porządku publicznego na obszarze Gminy. Zwłaszcza że wspólnota zamieszkiwana jest przez ponad 5 tys. osób oraz odwiedzana przez licznych turystów i wczasowiczów.

Straż Pożarna

Na obszarze Gminy Garbatka-Letnisko funkcjonują:

1. Gminny Związek OSP RP w Garbatce-Letnisko,
2. Ochotnicza Straż Pożarna w Garbatce-Letnisku,
3. Ochotnicza Straż Pożarna w Garbatce Nowej,
4. Ochotnicza Straż Pożarna w Bąkowcu,
5. Ochotnicza Straż Pożarna w Ponikwie,

Ponadto bezpieczeństwo przeciwpożarowe na obszarze Gminy gwarantuje:

1. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kozienicach.

Sądy

Obszar Gminy Garbatka-Letnisko podlega właściwości odpowiednio:

1. Sądu Rejonowego w Kozienicach,
2. Sądu Okręgowego w Radomiu,
3. Sądu Apelacyjnego w Lublinie.

Inne

Na obszarze Gminy Garbatka-Letnisko funkcjonują również:

1. Zakład Karny w Żytkowicach, podlegający pod Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Warszawie oraz Centralny Zarząd Służby Więziennej w Warszawie.
2. NZOZ Ośrodek Szkoleniowy EKO-ART KARAN, Filia w Bogucinie.

2.13.4. Pozostałe:

Na obszarze Gminy funkcjonują także:

1. Gminne Centrum Rekreacji, Sportu i Promocji w Garbatce-Letnisko, pod które podlega:
  - a) Kompleks Boisk Sportowych „ORLIK 2012”,

2. Boisko sportowe,
3. targowisko.

2.14. Dostępność komunikacyjna Gminy Garbatka-Letnisko

2.14.1. Lokalizacja

Gmina Garbatka Letnisko zlokalizowana jest w południowej części województwa mazowieckiego, w podregionie radomskim. W jej pobliżu usytuowane są następujące ośrodki administracyjne: Kozienice, Pionki, Zwoleń, Dęblin, Radom.

Jednostka ta usytuowana jest:

- w odległości około 95 km od Warszawy,
- w odległości około 35 km od Radomia,
- w odległości około 15 km od Kozienic.

2.14.2. Drogi

Gminę Garbatka-Letnisko przecina sieć poniżej wyszczególnionych dróg:

1. Droga krajowa nr 79, realizacji Warszawa – Tarnobrzeg.
2. Drogi wojewódzkie:
  - a) nr 691, realizacji Pionki – Garbatka-Opactwo,
  - b) nr 738, relacji Kozienice- Góra Puławska.
3. Drogi powiatowe:
  - a) Nr 1739 W biegnąca przez miejscowość Bogucin,
  - b) Nr 1740 W biegnąca przez miejscowości Molendy, Garbatka-Letnisko,
  - c) Nr 1741 W biegnąca przez miejscowości Garbatka Nowa, Garbatka-Zbyszyn, Garbatka Dziewiątka,
  - d) Nr 1742 W – ulica Czarnoleska w Garbatce-Letnisko.
4. Drogi gminne.

2.14.3. Komunikacja publiczna

Na obszarze Gminy zlokalizowane są:

1. Linia kolejowa Radom – Dęblin , w tym:
  - a) stacja PKP w Garbatce-Letnisko,

- b) stacja PKP w Bąkowcu,
  - c) stacja PKP w Żytkowicach
2. przystanki autobusowe.

Komunikacje publiczną zapewniają:

- 1. Spółki „Koleje Mazowieckie”,
- 2. PKS Sp. zoo w Kozienicach,
- 3. prywatne przewozy pasażerskie.

2.15. Sieć wodno-kanalizacyjna, gazowa i telefoniczna.

2.15.1. Wodociąg i kanalizacja.

Główne źródło zaopatrzenia w wodę pitną i przemysłową mieszkańców Gminy Garbatka-Letnisko oraz zlokalizowanych na jej obszarze zakładów i podmiotów stanowią wody podziemne. Wykorzystywane są przede wszystkim wody poziomu czwartorzędowego znacznie rzadziej wody poziomu trzeciorzędowego i kredowego (głównie przez zakłady przemysłowe). Główne ujęcie zaopatrujące mieszkańców Gminy w wodę zlokalizowane jest w Garbatce-Letnisko „Podlas”. Na punkt ten składają się dwie studnie: zasadnicza oraz awaryjna.

Tabela - Sieć wodociągowa w Gminie Garbatka-Letnisko– stan i efekty rzeczowe*

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan ogółem
<i>Stacje uzdatniania wody</i>	szt.	1
<i>Długość sieci wodociągowej</i>	km	75,15
<i>Przyłącza wodociągowe prowadzące do budynków/gospodarstw</i>	szt.	1755
<i>Budynki mieszkalne</i>	szt.	1755
<i>Budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej</i>	szt.	1755
<i>Poziom zwodociągowania Gminy</i>	%	100

<i>Sołectwa posiadające zbiorczą sieć wodociągową</i>	szt.	9
<i>Sołectwa częściowo posiadające zbiorczą sieć wodociągową</i>	szt.	0
<i>Miejscowości posiadające zbiorczą sieć wodociągową</i>	szt.	11

* Stan na 31.12.2012 r.

Po zakończeniu w 1997 roku procesu zwodociągowania Gminy Garbatka-Letnisko, na jej obszarze sukcesywnie dokonywany jest etap jej skanalizowania. Proces ten odbywa się w oparciu o zasady „Koncepcji programowo-przestrzenną rozwiązania gospodarki ściekowej na terenie Gminy Garbatka Letnisko”. Obecnie sieć kanalizacyjną posiadają 4 miejscowości, tj.:

- Garbatka-Letnisko,
- Bakowiec,
- Ponikwa,
- Garbatka Dziewiątka.

Do końca 2013 roku wybudowana zostanie sieć kanalizacji sanitarnej w miejscowości Brzustów (inwestycja dofinansowana ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013). Gmina posiada także opracowaną dokumentację techniczną na sieć kanalizacji sanitarnej w miejscowościach:

- Bogucin,
- Molendy.

Istniejąca i planowana do realizacji sieć kanalizacji sanitarnej wykonywana jest z rur PVC. Tym samym jest ona całkowicie szczelna i nie powoduje zanieczyszczenia środowiska, szczególnie gleb oraz wód podziemnych. Budowa sieć nie powoduje także zmian funkcji przyrodniczych naturalnego krajobrazu- kolektory sanitarne projektowane i wykonywane są z zachowaniem istniejącego drzewostanu.

Tabela - Sieć kanalizacyjna w Gminie Garbatka-Letnisko– stan i efekty rzeczowe*

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan ogółem
<i>Długość zbiorczej sieci kanalizacyjnej</i>	km	53,10
<i>Przyłącza kanalizacyjne prowadzące do budynków/ gospodarstw</i>	szt.	1035

<i>Zbiornice oczyszczalnie ścieków - ilość</i>	szt.	1
<i>Zbiornice oczyszczalnie ścieków - przepustowość</i>	m³/dobę	740
<i>Indywidualne, wiejskie oczyszczalnie ścieków</i>	szt.	5
<i>Budynki mieszkalne</i>	szt.	1755
<i>Budynki mieszkalne podłączone do sieci kanalizacyjnej</i>	szt.	1035
<i>Poziom skanalizowania Gminy</i>	%	58,97
<i>Sołectwa posiadające zbiorczą sieć kanalizacyjną</i>	szt.	4
<i>Sołectwa częściowo posiadające zbiorczą sieć kanalizacyjną</i>	szt.	0
<i>Miejscowości posiadające zbiorczą sieć kanalizacyjną</i>	szt.	4

* Stan na 31.12.2012 r.

2.15.2 Oczyszczalnia ścieków

Na terenie Garbatka-Letnisko zlokalizowana jest wybudowana w 1997 roku Gminna Oczyszczalnia Ścieków typu LEMNA, wykorzystująca mechaniczno-biologiczne metody oczyszczania ścieków (wykorzystanie rzęsy wodnej do eliminacji związków makro i mikro składników). Proces oczyszczania ścieków na ww. obejmuje: cedzenie na kratkach koszowych lub płaskich, sedymentację na piaskowniku, podnoszenie układem pomp, napowietrzanie w pierwszej sekcji oczyszczalni, sedymentacja i oczyszczanie biologiczne w drugiej sekcji oczyszczalni.

W 2008 roku przeprowadzono „Modernizację i Remont Gminnej Oczyszczalni Ścieków typu LEMNA w Bąkowcu”. W ramach ww. inwestycji wykonano:

- usunięcie osadu ze stawu napowietrzanego i nityfikatora,
- remont systemu napowietrzania w stawie napowietrzonym,
- remont nityfikatora,
- zastabilizowanie komory kraty mechanicznej przed osiadaniem.

Niestety wykonane prace nie są wystarczające, konieczna jest dalsza rozbudowa, modernizacja lub budowa drugiej odrębnej oczyszczalni ścieków. Bowiem obecnie stosowane

rozwiązania nie są wystarczające do przeprowadzenia procesu skanalizowania w całości Gminy.

2.15.3 Sieć gazowa i telefoniczna

Na obszarze Gminy Garbatka-Letnisko istnieje sieć gazowa. Umożliwia ona podłączenie do gazu przewodowego mieszkańcom 4-ech miejscowości, tj. Garbatki Letnisko, Bogucina, Ponikwy oraz Molend. Stanowi to ok. 75% gospodarstw domowych oraz część instytucji użyteczności publicznej.

Na obszarze Gminy zlokalizowana jest sieć telefoniczna. Linie usytuowane są na obszarze całej Gminy tj. 11 miejscowości. Na obszarze Gminy jest dość dobry zasięg telefonii komórkowej sieci : T-Mobile, Orange, Play, Heyah. Spowodowane jest to faktem, iż sieci T-Mobile, Orange oraz Play posiadają na obszarze Gminy swoje anteny.

2.16. Gospodarka Odpadami na obszarze Gminy.

2.16.1. Gminne Składowisko Odpadów Komunalnych innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Garbatka-Zbuczyn.

Na obszarze Gminy Garbatka-Letnisko zlokalizowane jest Gminne Składowisko Odpadów Komunalnych innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Garbatka Zbuczyn. Obiekt funkcjonował od 1993 roku do 31 grudnia 2009 roku, kiedy to zapisami Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami nakazano jego zamknięcie i rekultywację.

W 2010 roku wykonania została Dokumentacja techniczna oraz decyzje niezbędne do podjęcia procesu rekultywacji obiektu. W lipcu 2011 roku Gmina Garbatka-Letnisko wstąpiła z Wnioskiem o dofinansowanie przedmiotowej inwestycji ze środków Unii Europejskiej – Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013, które uzyskała w 2012 roku.

Obecnie trwają prace rekultywacyjne, które zakończą się w maju 2013 roku. Zgodnie z wymogami prawa ochrony środowiska po zakończeniu prac zrehabilitowany obiekt będzie monitorowany przez okres 30 lat.

2.16.2. System gospodarki odpadami komunalnymi.

Do 31 grudnia 2009 roku system zbierania i utylizacji odpadów komunalnych na obszarze Gminy, działał w oparciu o umowy podpisane pomiędzy mieszkańcami, a Gminnym Zakładem Gospodarki Komunalnej w Garbatce-Letnisko. Zbierane przez Zakład odpady komunalne transportowane były na Gminne Składowisko Odpadów Komunalnych w miejscowości Garbatka-Zbuczyn, które stanowi własność Gminy.

Opisany system zmodyfikowany został z dniem 01 stycznia 2010 roku, w związku z ogólnym nakazem zamknięcia i rekultywacji ww. składowiska, a co za tym idzie z zaprzestaniem przyjmowania na składowisko odpadów oraz rozpoczęciem działań zmierzających do rekultywacji obiektu. Obecny system zbierania i utylizacji odpadów komunalnych w Gminie Garbatka-Letnisko, funkcjonuje w oparciu o umowy zawarte pomiędzy mieszkańcami Gminy, a następującymi podmiotami;

- Przedsiębiorstwem Usług Komunalnych "ATK – Recykling",
- Przedsiębiorstwem Wywozu Nieczystości „ALMAX”.

Podmioty te działają w oparciu o Decyzje wydane przez Wójta Gminy Garbatka-Letnisko, udzielające zezwoleń na świadczenie usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Garbatka-Letnisko.

Obecnie Gmina Garbatka-Letnisko przygotowuje się do utworzenia nowego systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w oparciu o przepisy ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Nowy system zacznie funkcjonować od 1 lipca 2013 roku.

2.17. Ważniejsze zakłady pracy i instytucje zlokalizowane na terenie Gminy Garbatka-Letnisko

2.17.1. Większe firmy prosperujące na terenie gminy:

- Zakład Mięsny „NOWOPOL” Sp.j.
- Zakłady Silikatowe w Żytkowicach
- Fabryka Domów Bogucin w Bogucinie
- Nidex Niedzielscy Sp.j.
- Zakład Przemysłu Drzewnego Sp.j.
- STEK-POL Sp.zo.o. w Mleczkowie
- Zakład Produkcji Urządzeń Oświetleniowych i Elektrycznych Elgis Garbatka
- PPUH „TRAK” Kwaśnik Tomasz, Przerwa Zdzisław Sp.j.
- Firma Handlowo Usługowa „MARGO” Sp. J.
- Spółdzielnia Usług Transportowo Rolniczych

W Gminie Garbatka-Letnisko zarejestrowanych jest ok 200 podmiotów działalności gospodarczej, przeważające rodzaje działalności gospodarczej to: sprzedaż detaliczna, gastronomia, prace budowlane związane ze wznoszeniem budynków itp., sprzedaż detaliczna prowadzona na targowiskach, transport drogowy towarów, konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, fryzjerstwo i zabiegi kosmetyczne.

2.17.2. Urzędy i Instytucje

- Urząd Gminy Garbatka-Letnisko
- Urząd Stanu Cywilnego
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Gminne Centrum Rekreacji, Sportu i Promocji
- Gminna Biblioteka Publiczna
- Urząd Pocztowy
- Bank Spółdzielczy
- Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa SKOK

- PKP
- OSP
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny Garbatka-Letnisko
- Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Maksymiliana Kolbego w Bogucinie
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
- Zespół Szkół Samorządowych
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół Samorządowych
- Publiczne Gimnazjum w Zespole Szkół Samorządowych
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. J. Kochanowskiego
- Internat Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. J. Kochanowskiego
- Szkolne Schronisko Młodzieżowe
- Przedszkole Samorządowe „Pod sosnową szyszką”
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Bogucinie
- Centrum Kształcenia Ustawicznego na Odległość na Wsiach
- Zakład Karny w Żytkowicach

3. Oferta inwestycyjna Gminy Garbatka Letnisko

Gmina Garbatka-Letnisko posiada dogodną ofertę inwestycyjną. Opisane poniżej tereny mogą zostać przeznaczone pod rozwój działalności rekreacyjno- wypoczynkowej, przemysłowej lub mieszkaniowej.

1) Obszar Gminnego Ośrodka Wypoczynku „Polanka”. Jest to teren o powierzchni nieco ponad 19 ha, zlokalizowany w Garbatce-Letnisko w obrębie ewidencyjnym Garbatka „Północ”.

Na terenie ośrodka usytuowane są:

- budynek z toaletami, prysznicami, kuchnią, idealnie nadający się do rozwoju gastronomii
- domki letniskowe (drewniane)
- mniejszy budynek murowany tzw. stara recepcja
- scena pod zadaszeniem (grzybek)
- plac zabaw
- zalew „Polanka” przy rzece Brzeźniczce wraz z plażą i moło drewnianym.

Przedmiotowy obszar:

1. uzbrojony jest w sieć wodociągową i gazową
2. posiada linię energetyczną i telefoniczną.

Infrastruktura stanowi własność Gminy Garbatka-Letnisko, grunt to własność Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Zwoleń.

W ostatnich latach Zarządzeniem nr 26 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie wyłączył ponad 5,2 ha terenów Gminnego Ośrodka Wypoczynku „Polanka” z obszarów Rezerwatu Przyrody Krępiec. W miejscu wyłączonych obszarów wyznaczono otulinę przedmiotowego rezerwatu. Tego typu posunięcia ułatwią podejmowanie na terenie Ośrodka inwestycji przyspieszających jego rozwój, a zarazem stanowią pewnego rodzaju zabezpieczenie wyjętych obszarów, przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi ze zbyt ekspansywnej działalności człowieka.

2) Teren położony w Garbatce-Letnisko „Północ”, o powierzchni niespełna 1,5 ha. Obszar stanowiący własności PKP przy linii kolejowej w pobliżu G.O.W. „Polanka”. Obszar stanowi dogodny grunt pod rozwój działalności turystycznej i rekreacyjnej.

3) **Obszar zlokalizowany w Garbatce Długiej** zajmujący powierzchnię nieco ponad 12 ha. Teren stanowiący własność prywatnych rolników. Obszar idealnie nadaje się pod budownictwo letniskowe.

4) **Tereny zlokalizowane w Garbatce-Zbyczyn** o powierzchni 38 ha, będące własnością prywatnych właścicieli gruntów. Obszar znajduje się po obu stronach rzeki Policzanki, dogodny pod rozwój turystyki i rekreacji ogólnodostępnej np. pod pola namiotowe.

4. Analiza SWOT

4.1. Mocne i słabe strony Gminy Garbatka Letnisko

Mocne strony	Słabe strony
Sfera demograficzno – społeczna	
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrastający z roku na rok poziom przedsiębiorczości i kreatywności wśród mieszkańców • Duży odsetek ludności w wieku produkcyjnym • Wysoki poziom szkoły średniej – bezpośrednie przygotowanie młodych ludzi do pracy w zawodzie • Duże poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców, pozwalające na kultywowanie lokalnych tradycji i zwyczajów oraz przypominanie historii • Wzrastająca z roku na rok ilość wspólnych inicjatyw, szczególnie na linii władze samorządowe – lokalne stowarzyszenia • Otwartość władz samorządowych na inicjatywy i postulaty mieszkańców, organizacji, stowarzyszeń i przedsiębiorców • Miejscowość Garbatka-Letnisko jako pręźnie rozwijający się ośrodek usługowy, szczególnie w zakresie podstawowych usług publicznych • Zlokalizowana na obszarze Gminy baza wypoczynkowa w postaci willowej architektury oraz ośrodka wypoczynku 	<ul style="list-style-type: none"> • Ujemny przyrost naturalny • Migracja młodych ludzi do miast i za granicę w poszukiwaniu pracy • Wysoki poziom bezrobocia, szczególnie bezrobocia długotrwałego • Mała ilość lokalnie działających organizacji i stowarzyszeń • Zbyt mała ilość inicjatyw ze strony mieszkańców, przedsiębiorców – pomimo otwartości władz • Zbyt mała otwartość i elastyczność mieszkańców, przedsiębiorców na nowości, zmiany np. w zakresie pozyskiwania zewnętrznych środków

stwarzająca duże możliwości dla rozwoju turystyczno-rekreacyjnej funkcji Gminy

Sfera gospodarcza

<ul style="list-style-type: none"> • Zlokalizowane na obszarze Gminy zakłady produkcyjne, tworzące średni potencjał gospodarczy • Umiejętność skutecznego wykorzystywania przez przedsiębiorców dostępnych zasobów • Występowanie na obszarze gminy surowców mineralnych • Bardzo duże zasoby drzewne, doskonale wykorzystywane w działalności produkcyjnej przez przedsiębiorców • Otwartość władz samorządowych na współpracę i wsparcie dla lokalnych przedsiębiorców • Wzrastająca z roku na rok promocja gospodarcza Gminy • Wzrastająca ilość przedsiębiorców sięgających po dodatkowe środki np. preferencyjne kredyty, dotacje unijne • Wzrastająca ilość przedsiębiorców sprzedających na zagranicznych rynkach • Coraz większa jakość produkowanych na obszarze Gminy towarów i świadczonych usług, a co za tym idzie większa konkurencyjność Gminnych przedsiębiorców 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dużych zakładów przemysłowych, tworzący mocny i trwały potencjał gospodarczy • Niska klasyfikacja gleb, niepozwalająca na rozwój rolnictwa • Niewystarczająca współpraca o charakterze ponadnarodowym (zagraniczne rynki zbytu) • Zbyt słaby rozwój niektórych branż, pomimo dostępnych zasobów np. agroturystyka • Zbyt wolny rozwój Gminnego Ośrodka Wypoczynku Polanka – spowodowany brakiem prawa własności do gruntu na którym zlokalizowany jest obiekt oraz wciąż zmieniający się dzierżawcy obiektu
---	--

<ul style="list-style-type: none"> • Tereny dogodne pod rozwój działalności gospodarczej 	
---	--

Infrastruktura techniczna	
<p><i>Gospodarka wodno - ściekowa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wysoki poziom zwodociągowania Gminy • Naturalne zbiorniki retencyjne • Mała ilość terenów zagrożonych klęską powodziową • Stopniowe kanalizowanie Gminy nie zagrażające środowisku naturalnemu <p><i>Gospodarka odpadami</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rekultywacja Gminnego Składowiska Odpadów w Garbatce-Zbyczyn, jako eliminacja nieefektywnego i przestarzałego systemu odbierania i utylizacji odpadów komunalnych oraz likwidacja znacznego defektu ekologicznego • Sprawny system odbioru odpadów komunalnych od mieszkańców • Duża ilość firm zajmujących się gospodarką odpadami • Sprawność władz samorządowych przy 	<p><i>Gospodarka wodno - ściekowa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • niski poziom skanalizowanie Gminy • konieczność modernizacji Gminnej Oczyszczalni Ścieków w Bąkowcu lub budowa drugiej oczyszczalni • nieprawidłowa gospodarka wodno - ściekowa na terenach, na których brak jest zbiorczej sieci kanalizacyjnej • opór mieszkańców Gminy przy ustalaniu lokalizacji budowy drugiej oczyszczalni ścieków <p><i>Gospodarka odpadami</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • konieczność 30-letniego monitoringu zrekultywowanego składowiska • brak możliwości przeznaczenia ww. teren na cele inwestycyjne przez 30 lat • opór mieszkańców przed wdrożeniem nowego systemu selektywnej zbiórki odpadów

<p>wprowadzaniu zapisów tzw. „<i>Ustawy śmieciowej</i>”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bieżące i efektywne informowanie mieszkańców o założeniach wprowadzania nowego systemu gospodarki odpadami na podstawie tzw. „<i>Ustawy śmieciowej</i>” <p><u>Komunikacja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Duża dostępność komunikacyjna Gminy (sieć dróg różnego rzędu) • Bliskość większych miast – możliwość przekształcenia Garbatki-Letnisko w ich sypialnię • Coraz lepsza z roku na rok jakość dróg gminnych • Rozbudowana sieć telekomunikacyjna – we wszystkich miejscowościach Gminy • Dobry zasięg wszystkich sieci telefonii komórkowej 	<p><u>Komunikacja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • zła jakość dróg wyższego rzędu, szczególnie drogi krajowej i dróg wojewódzkich • brak chodników przy drogach powiatowych i wojewódzkich • pogarszające się połączenia kolejowe i autobusowe
---	--

Infrastruktura społeczna	
<ul style="list-style-type: none"> • wysoki poziom nauczania miejscowych szkół • wciąż wzbogacana ofert edukacyjna lokalnych placówek oświatowych w pełni przystosowana do nowych potrzeb niesionych przez postęp cywilizacyjny np. doposażenie bazy dydaktycznej, 	<ul style="list-style-type: none"> • Niezadowalające zaplecze techniczne i edukacyjne Gminnego Centrum Rekreacji Sportu i Promocji w Garbatce-Letnisku – konieczność budowy nowego obiektu • Brak miejsc spotkań (świetlic wiejskich) w pozostałych, mniejszych miejscowościach

<p>indywidualizacja nauczania</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrastający poziom bezpieczeństwa Gminy (w tym bezpieczeństwa drogowego) poprzez utworzenie Punktu Przyjęć Komisariatu Policji oraz budowę wiat przystankowych dla dzieci i młodzieży dojeżdżających do szkół • SPZOZ wraz z nowoczesnym zapleczem technicznym – rehabilitacja, przystosowanie budynku dla osób niepełnosprawnych • Referat Komunalny Urzędu Gminy, świadczący usługi publiczne na rzecz mieszkańców • Gminne Centrum Rekreacji, Sportu i Promocji w Garbatce-Letnisko • Gminna Biblioteka • Boisko Gminne do piłki nożnej • Kompleks Boisko Sportowych ORLIK 2012 • Zaplanowana na 2014 rok budowa Kortu Tenisowego w Garbatce-Letnisko • Zaplanowane na 2013 rok utworzenie Centrum dla lokalnych organizacji i stowarzyszeń • Targowisko gminne 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak hali sportowej w Garbatce-Letnisku • Brak obiektów (typu sanatorium), które świadczyłyby usługi medyczne przy wykorzystaniu lokalnego mikroklimatu • Bardzo zły stan gminnego targowiska – konieczność jego gruntownej modernizacji • Konieczność doposażenia Referatu Komunalnego w nowoczesne maszyny i sprzęt, celem u efektywnienia świadczenia usług publicznych na rzecz mieszkańców (obecny sprzęt jest przestarzały i nie spełnia podstawowych standardów)
---	--

Walory turystyczne i rekreacyjne, w tym dostępne zaplecze

• Bardzo korzystny mikroklimat • Unikalna rzeźba terenu (piaszczyste wydmy, wąwozy) • Lasy, głównie sosnowe stanowiące duży odsetek powierzchni Gminy • Doskonałe walory krajobrazu: Kozienicki Park Krajobrazowy, Rezerwat Przyrody Krępiec, liczne pomniki przyrody oraz użytki ekologiczne • Znaczne walory historyczne: pomniki, mogiły, cmentarze, miejsca pamięci • Brak dużych zanieczyszczających zakładów przemysłowych • Brak dużych zanieczyszczających ciągów komunikacyjnych • Bliskość rzek i zalewu podnoszących atrakcyjność turystyczną Gminy • Zrównoważona gospodarka na terenie Gminy, na rzecz ochrony środowiska • Objęcie całego obszaru Programem Natura 2000, w tym konieczność uzyskania zgód i pozwoleń odpowiednich organów dotyczących wpływu planowanych inwestycji na środowisko naturalne • Zaplecze turystyczno-rekreacyjne w postaci G.O.W. Polanka, gospodarstw agroturystycznych, restauracji • Szlaki turystyczne: piesze i rowerowe	• Konieczność gruntownej modernizacji G.O.W. Polanka, szczególnie rekultywacja zalewu, w którym woda nie spełnia wymagań sanepidu • Zbyt niski poziom promocji turystycznej Gminy • Zbyt mało obiektów małej infrastruktury turystycznej: punktów informacyjnych, tarasów widokowych, nowych szlaków pieszych i rowerowych • Konieczność modernizacji, odbudowy obecnie istniejących szlaków turystycznych • Zanieczyszczanie gleb i wód na terenach nieskanalizowanych • Niewystarczające zaplecze hotelowe i gastronomiczne na obszarze Gminy • Zanieczyszczanie powietrza przez lokalne kotłownie węglowe gospodarstw domowych

Sfera organizacyjna i finansowa, w tym współpraca z innymi podmiotami	
<ul style="list-style-type: none"> • Bliskość powiatowych ośrodków władzy • Bliskość wojewódzkich ośrodków władzy • Skuteczne pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych: unijnych i rządowych z regionalnych i centralnych programów operacyjnych • Efektywna współpraca z Samorządem Województwa Mazowieckiego • Skuteczna współpraca władz samorządowych z lokalnymi organizacjami i stowarzyszeniami • Dotacje Powiatu Kozienickiego na inwestycje z zakresu ochrony środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> • Zbyt mało przedsięwzięć realizowanych z władzami lokalnymi • Niedostateczna ilość dokumentów związanych z zagospodarowaniem przestrzennym o brak Planu Zagospodarowania Przestrzennego obejmującego obszar całej Gminy • Rosnąca ilość zadań zleconych • Niskie dochody Gminy

4.2. Szanse i zagrożenia dla rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko.

Szanse i zagrożenia rozwoju Gminy Garbatka	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Propozycje zmian w prawie podatkowym – przeznaczanie większego % Pit-u 37 na dochody jednostek samorządu terytorialnego • Dodatkowe środki z zewnątrz – dotacje rządowe oraz środki unijne w nowej wspólnotowej perspektywie 2014-2020 • nowe zwrotne mechanizmy unijnego finansowania – inicjatywy wspólnotowe, fundusze pożyczkowe, fundusze poręczeń kredytowych • Wprowadzenie nowej Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach – jako skuteczne zabezpieczenie środowiska naturalnego Gminy, szczególnie racjonalnej i selektywnej gospodarki odpadami • Zapisy dokumentów programowych o znaczeniu regionalnym i krajowym (Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego, Strategii Rozwoju Kraju) – próby rozwoju podupadłego podregionu radomskiego • Możliwości objęcia podregionu radomskiego dodatkowym programem w przyszłych perspektywach unijnego finansowania (np. odpowiedniki obecnego Programu Operacyjnego Rozwój Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost podatków • Zbyt wysokie oprocentowanie kredytów • Dalsza emigracja zarobkowa, szczególnie wśród młodych ludzi • Nakładanie na gminy coraz to nowych i kosztownych, dodatkowych zadań zleconych • Coraz mniejsze dotacje celowe dla gmin ze strony budżetu państwa • Pogłębiające się dysproporcje pomiędzy podregionem radomskim, a obszarem metropolitalnym Warszawy – marginalizacja Gminy • Niekorzystne zasady przyznawania dotacji unijnych i rządowych dla obszarów wiejskich • Coraz większa konkurencja w pozyskiwaniu dodatkowych zewnętrznych środków – większe lobby innych podregionów

Wschodniej 2007-2013)

- Trendy na małe miejscowości i agroturystykę
- Parlamentarzyści Powiatu Kozienskiego i Południowego Mazowsza

5. Założenia strategiczne rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2013-2020

5.1. Misja Strategii Rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2013-2020

**„Gmina Garbatka-Letnisko jako gmina atrakcyjna turystycznie,
przyjazna mieszkańcom i inwestorom”**

5.2. Wizja Strategii Rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2013-2020.

Nadrzędną ideą przyświecającą stworzeniu niniejszego dokumentu strategicznego jest wykreowanie Gminy Garbatka-Letnisko, na nowoczesną i atrakcyjną jednostkę turystyczną, przyciągającą nie tylko wczasowiczów i inwestorów, a zapewniającą także wysoki standard i jakość życia swoim mieszkańcom.

Twórcy niniejszej Strategii pod pojęciem „gmina atrakcyjna” rozumieją przede wszystkim wspólnotę dostępną komunikacyjnie, z silnym zapleczem handlowo-usługowym, dobrze rozwiniętą infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną, ze sprawnie działającą administracją oraz wysokim poziomem infrastruktury społecznej. Gmina atrakcyjna to Gmina, która potrafi w pełni wykorzystać wszystkie dostępne zasoby: społeczne, przyrodnicze, historyczne, lokalizacyjne, kulturowe i robi to w sposób efektywny i zrównoważony. To także gmina elastyczna, z silnie rozwiniętą promocją, gmina przyjaźnie nastawiona do zmian, nowych inwestycji i nowych inwestorów. I wreszcie gmina atrakcyjna to gmina bazująca na wysokim potencjale społecznym oraz stawiająca na pierwszym miejscu na ciągle podnoszenie standardu i jakości życia swoich mieszkańców.

Dokładniejsze określenie Misji oraz Wizji Strategii Rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2013-2020, doprecyzowane zostało w opisanych poniżej Celach strategicznych, Celach operacyjnych oraz Kierunkach działań.

5.3. Cele Strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań dla założeń strategicznych rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2013-2020.

CEL STRATEGICZNY I

„Rozwój aktywności gospodarczej Gminy Garbatka-Letnisko ze szczególnym uwzględnieniem działalności turystycznej jako głównego źródła utrzymania mieszkańców”

Cel Operacyjny 1:

Budowa, rozbudowa oraz modernizacja obiektów infrastruktury turystycznej.

Kierunki działań:

- 1) Rozbudowa i modernizacja Gminnego Ośrodka Wypoczynku „Polanka”.
- 2) Rekultywacja zalewu na rzece Brzeźnicze przy Gminnym Ośrodku Wypoczynku „Polanka” – szczególnie poprzez odmulenie dna zalewu, oczyszczenie plaży oraz renowację moło.
- 3) Budowa, odbudowa, remont i modernizacja infrastruktury około turystycznej przy G.O.W. „Polanka”.
- 4) Budowa boiska przy G.O.W. „Polanka”.
- 5) Odbudowa placu zabaw przy G.O.W. „Polanka”.
- 6) Budowa pieszych szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych oraz odnowa oznakowania obecnie istniejących.
- 7) Budowa punktów widokowych.
- 8) Odpowiednie oznakowanie miejsc turystycznie i rekreacyjnie atrakcyjnych.
- 9) Budowa obiektów turystyki ogólnodostępnej np. pól namiotowych.

Cel Operacyjny 2:

Wspieranie rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarze Gminy.

Kierunki działań:

- 1) Wspieranie działań na rzecz tworzenia i rozwoju gospodarstw agroturystycznych np. poprzez pomoc w pozyskiwaniu środków, organizacje szkoleń.
- 2) Wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego.
- 3) Działania na rzecz utworzenia pozarolniczych miejsc pracy – organizacja szkoleń podnoszących kwalifikację, organizacja staży.

- 4) Opracowanie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Garbatka-Letnisko oraz skuteczne egzekwowanie jego zapisów.

Cel Operacyjny 3:

Budowa i rozwój silnego zaplecza handlowo-usługowego na obszarze Gminy.

Kierunki działań:

- 1) Wspieranie działań na rzecz budowy i rozwoju bazy hotelowej i gastronomicznej na obszarze Gminy.
- 2) Wspieranie działań na rzecz rozwoju i urozmaicenia bazy handlowej na obszarze Gminy.

Cel Operacyjny 4:

Efektywna promocja Gminy Garbatka-Letnisko.

Kierunki działań:

- 1) Prowadzenie efektywnej promocji największych walorów Gminy za pośrednictwem: strony internetowej Urzędu Gminy, innych portali internetowych, prasy, mediów oraz gminnych, lokalnych i regionalnych spotkań i konferencji.
- 2) Wspieranie działań mających na celu promocje lokalnych przedsiębiorców – nakłanianie do udziału w ogólnopolskich i międzynarodowych targach.
- 3) Promocja rekreacyjnych i kulturalnych imprez gminnych,
- 4) Opracowanie i kolportaż gadżetów z logiem Gminy Garbatka-Letnisko
- 5) Utworzenie na stronie internetowej UG zakładki – punktu informacji dla turystów wraz ze zdjęciami oraz interaktywna mapa Gminy Garbatka-Letnisko
- 6) Utworzenie na stronie internetowej UG zakładki – banku danych o gminnych nieruchomościach, w tym o gminnym zasobie inwestycyjnym.

CEL STRATEGICZNY II

„Budowa i rozwój infrastruktury technicznej na obszarze Gminy Garbatka-Letnisko”

Cel Operacyjny 1:

Zwiększenie dostępności komunikacyjnej Gminy Garbatka-Letnisko

Kierunki działań:

1) Poprawa standardu i jakości sieci drogowej na obszarze Gminy Garbatka-Letnisko.

Działania:

- I. Gruntowna i kompleksowa przebudowa drogi krajowej nr 79 realizacji Warszawa-Tarnobrzeg, na podstawie zapisów *Spec Ustawy*.
- II. Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 691, szczególnie modernizacja nawierzchni, budowa chodników oraz urządzeń zapewniających wzrost bezpieczeństwa ruchu – przejść dla pieszych itp.
- III. Odnowa dróg powiatowych nr 1739W, 1740W, 1741W – modernizacja nawierzchni, budowa chodników oraz urządzeń zapewniających wzrost bezpieczeństwa ruchu – przejść dla pieszych itp.
- IV. Budowa dróg gminnych o nawierzchni bitumicznej, w miejsce dróg gminnych o nawierzchni gruntowej.
- V. Bieżąca naprawa i konserwacja dróg gminnych.

2) Rozwój komunikacji na obszarze Gminy.

Działania:

- I. Odbudowa i bieżąca konserwacja przystanków komunikacji publicznej i szkolnych na obszarze Gminy.
- II. Budowa przystanków dla dzieci i młodzieży szkolnej w miejscach gdzie nie zostały pobudowane.
- III. Odnowa poczekalni stacji PKP w Garbatce-Letnisko.
- IV. Wspieranie działań mających na celu tworzenie się nowych przewoźników komunikacji zbiorowej, szczególnie na linii Garbatka-Radom oraz Garbatka-Warszawa.

Cel Operacyjny 2:

Rozbudowa systemu gospodarki ściekowej na obszarze Gminy.

Kierunki działań:

1. Rozbudowa i modernizacja Gminnej Oczyszczalni ścieków w Bąkowcu.
2. Budowa drugiej gminnej oczyszczalni ścieków w miejscowości Molendy.
3. Modernizacja i unowocześnienie systemu monitoringu gminnych przepompowni ścieków.
4. Budowa systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Brzustów, Bogucin, Molendy.
5. Opracowanie dokumentacji projektowej na budowę systemów kanalizacji sanitarnej w tych miejscowościach Gminy, w których jej brakuje.
6. Opracowanie dokumentacji projektowej oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej w tych częściach Gminy gdzie brak tego typu rozwiązań.
7. Pomoc mieszkańcom w budowie przyzagrodowych oczyszczalni ścieków, w miejscach w których Gmina nie planuje budowy sieci kanalizacji sanitarnej.

Cel Operacyjny 3:

Utworzenie efektywnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi na obszarze Gminy.

Kierunki działań:

1. Utworzenie punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz zapewnienie jego funkcjonowania.
2. Wdrożenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na podstawie nowej Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tzw. Ustawy śmieciowej).

Cel Operacyjny 4:

Rozwój sieci gazowej na obszarze Gminy.

Kierunki działań:

1. Budowa sieci gazowej w tych miejscowościach, w której jej brak.

CEL STRATEGICZNY III

„Podniesienie standardu i jakości świadczonych usług społecznych na obszarze Gminy”

Cel Operacyjny 1:

Poprawa standardu bazy edukacyjnej.

Kierunki działań:

1. Poprawa jakości internetu w placówkach oświatowych.
2. Utworzenie w szkołach profesjonalnych sal informatycznych.
3. Budowa siłowni w ZSS w Garbatce-Letnisko.
4. Budowa przyszkolnego placu zabaw oraz boiska sportowego przy PSP w Bogucinie.
5. Budowa nawierzchni syntetycznej na placu zabaw przy Przedszkolu Samorządowym „Pod sosnową szyszką”.
6. Doposażenie baz dydaktycznych szkół i przedszkola w pomoce edukacyjne oraz sprzęt.

Cel Operacyjny 2:

Rozwój kultury na obszarze Gminy.

Kierunki działań:

1. Budowa nowej siedziby Gminnego Centrum Sportu, Rekreacji i Promocji w Garbatce-Letnisku.
2. Budowa miejsca do spotkań i rozwoju lokalnych organizacji i stowarzyszeń.
3. Utworzenie miejsc spotkań w mniejszych miejscowościach – świetlic wiejskich.

Cel Operacyjny 3:

Rozwój sportu i rekreacji na obszarze Gminy.

Kierunki działań:

1. Budowa hali sportowej przy ZSS w Garbatce-Letnisku.
2. Budowa kortu tenisowego przy Kompleksie Boisk Sportowych Orlik w Garbatce-Letnisku.
3. Budowa boiska do gry w piłkę siatkową przy Kompleksie Boisk Sportowych Orlik w Garbatce-Letnisku.

Cel Operacyjny 4:

Poprawa standardu świadczonych usług publicznych na rzecz mieszkańców Gminy Garbatka-Letnisko.

Kierunki działań:

1. Rozbudowa i modernizacja Targowiska Gminnego przy ul. H. Sienkiewicza w Garbatce-Letnisko.
2. Doposażenie Referatu Komunalnego Urzędu Gminy Garbatka-Letnisko w dodatkowe, nowoczesne maszyny i sprzęt.

Cel Operacyjny 5:

Podniesienie jakości świadczonych usług medycznych na obszarze Gminy.

Kierunki działań:

1. Zwiększenie oferty i dostępności medycyny usług nier refundowanych.
2. Doposażenie SPZOZ w nowoczesny sprzęt medyczny i rehabilitacyjny.
3. Wspieranie działań mających na celu powstanie gminnego sanatorium.

CEL STRATEGICZNY IV

„Ochrona przyrodniczych i kulturowych zasobów Gminy Garbatka-Letnisko”

Cel Operacyjny 1:

Działania techniczne i prawne na rzecz ochrony środowiska.

Kierunki działań:

1. Opracowanie dokumentów planistycznych dotyczących zagospodarowania przestrzennego uwzględniających ochronę środowiska.
2. Wyłapywanie i likwidacja dzikich wysypisk śmieci.
3. Wspieranie działań mających na celu modernizację kotłowni z węglowych na gazowe.
4. Wymiana lamp oświetlenia ulicznego na nowe lampy energooszczędne i przyjazne dla środowiska.

5. Ostrożna gospodarka dotycząca zasobów drzewnych – zrównoważony proces wydawania pozwoleń na wycinkę drzew.
6. Działania mające na celu doprowadzenie do czystości rzek.
7. Działania mające na celu wymianę azbestowych pokryć dachowych – pozyskiwanie funduszy ze środków WFOŚiGW

Cel Operacyjny2:

Działania techniczne i prawne na rzecz ochrony gminnych zasobów kulturowych.

Kierunki działań:

1. Oznakowanie i ochrona lokalnie występujących cmentarzy, mogił i miejsc pamięci.
2. Renowacja płyty na Mauzoleum Legionistów w Żytkowicach.
3. Wspieranie działań mających na celu renowację obiektów wpisanych rejestrów zabytków.

Cel Operacyjny2:

Edukacja ekologiczna społeczeństwa

Kierunki działań:

1. Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży w szkołach, w tym organizacja konkursów i olimpiad.
2. Edukacja ekologiczna społeczeństwa – spotkania, akcje promocyjne mające na celu ochronę środowiska przyrodniczego Gminy.
3. Szybkie i skuteczne informowanie mieszkańców Gminy odnośnie zmian w przepisach dotyczących ochrony środowiska.
4. Egzekwowanie od mieszkańców przepisów prawnych dotyczących ochrony środowiska przy zastosowaniu możliwych sankcji np. wysyłanie upomnień, nakładanie kar pieniężnych.

CEL STRATEGICZNY V

„Urząd Gminy Garbatka-Letnisko jako przykład nowoczesnej i profesjonalnej administracji samorządowej”

Cel Operacyjny1:

Działania techniczne i kwalifikacyjne w Urzędzie Gminy oraz jego jednostkach dla ulepszenia obsługi interesantów.

Kierunki działań:

1. Dopuszczenie Urzędu i jednostek w bazę komputerowa i sprzęt.
2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników – realizacja programów i projektów mających na celu organizację szkoleń, głównie dla kadry urzędniczej.
3. Działania mające na celu wdrażanie nowych systemów informatycznych np. GIS, elektronicznego obiegu dokumentów, nowoczesnego systemu usług dla mieszkańców, w tym przygotowanie i przeszkolenie pracowników.
4. Modernizacja otwartych punktów dostępu do Internetu – utworzenie jednego mocnego punktu np. w Bibliotece Gminnej.

Cel Operacyjny2:

Działania organizacyjne dla ulepszenia obsługi interesantów oraz wykonywania zadań własnych i zleconych Gminy.

Kierunki działań:

1. Więcej działań mających na celu zacieśnienie współpracy z pobliskimi jednostkami samorządu np. sąsiednie Gminy, Starostwo Powiatowe w Koźienicach.
2. Nawiązywanie współpracy z innymi gminami w Polsce i za granicą.
3. Działania mające na celu zacieśnienie współpracy ze służbami bezpieczeństwa – policja , straż pożarna.
4. Lepsza współpraca na liniach samorząd - lokalni przedsiębiorcy oraz samorząd – organizacje pozarządowe – więcej wspólnych inicjatyw, spotkań, projektów.

6. Główne źródła finansowania wdrażania założeń Strategii Rozwoju Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2013-2020.

Podstawowymi źródłami finansowania założeń strategii będą:

- środki własne Gminy Garbatka Letnisko,
- dotacje celowe pochodzące z budżetu Państwa
- dotacje pochodzące z budżetu Unii Europejskiej – regionalne i krajowe programy operacyjne,
- dotacje rządowe,
- dotacje z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ,
- nowe zwrotne mechanizmy finansowanie Unii Europejskiej – inicjatywy wspólnotowe, rozwiązania wdrażane przez Fundusze Pożyczkowe oraz Fundusze Poręczeń Kredytowych.
- pożyczki i kredyty udzielane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Bank Ochrony środowiska
- kredyty komercyjne.

6.1. Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Garbatka-Letnisko na lata 2013 – 2023

Wyszczególnienie	Dochody ogółem	z tego:						
		dochody bieżące	w tym:		dochody majątkowe	w tym:		
			środki na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	w tym:		ze sprzedaży majątku	środki na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	w tym:
				środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy				środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy
Lp	1	1a	1aue	1a1	1b	1c	1due	1d
Formuła	[1a]+[1b]							
Wykonanie 2010	14 467 842,62	11 350 501,66	57 631,15	53 329,00	3 117 340,96	32 707,00	2 763 766,96	2 762 848,11
Wykonanie 2011	14 196 898,12	12 769 197,68	441 690,79	390 689,89	1 427 700,44	19 788,00	339 353,45	338 295,75
Plan 3 kw. 2012	14 402 881,00	13 654 499,00	153 144,00	139 882,80	748 382,00	115 100,00	315 282,00	26 799,00
Wykonanie 2012 1)	14 002 567,00	13 360 350,00	153 144,00	139 882,80	642 217,00	116 628,00	315 282,00	26 799,00
2013	15 162 985,00	13 324 695,00	109 314,00	101 065,00	1 838 290,00	326 500,00	61 272,00	52 081,00
2014	13 640 000,00	13 590 000,00	67 125,00	63 750,00	50 000,00	50 000,00	0,00	0,00
2015	13 910 000,00	13 860 000,00	0,00	0,00	50 000,00	50 000,00	0,00	0,00
2016	14 070 000,00	14 070 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2017	14 300 000,00	14 300 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2018	14 300 000,00	14 300 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	14 300 000,00	14 300 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	14 300 000,00	14 300 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Wyszczególnienie	Wydatki bieżące (bez odsetek i prowizji od: kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych papierów wartościowych)	w tym:								Różnica (1-2)	
		na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	związane z funkcjonowaniem organów JST	z tytułu gwarancji i poręczeń	w tym:		na pokrycie ujemnego wyniku finansowego samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej	wydatki bieżące objęte limitem art. 226 ust. 4 ufp	na projekty realizowane przy udziale środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2		w tym:
					gwarancje i poręczenia podlegające wyłączeniu z limitów spłaty zobowiązań z art. 243 ufp/169suf p	finansowane środkami określonymi w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy					
	2	2a	2b	2c	2d	2g	2e	2f	2f1	3	
Formuła										[1]-[2]	
Wykonanie 2010	9 825 783,06	5 204 884,77	1 991 268,86	0,00	0,00	0,00	69 940,00	48 854,03	39 825,92	4 642 059,56	
Wykonanie 2011	10 869 834,25	5 580 684,04	2 430 992,99	0,00	0,00	0,00	475 653,36	475 653,36	404 305,36	3 327 063,87	
Plan 3 kw. 2012	11 816 151,00	6 396 802,00	3 158 756,54	0,00	0,00	0,00	326 592,00	145 108,00	123 341,80	2 586 730,00	
Wykonanie 2012 1)	11 525 750,00	6 396 802,00	3 158 756,54	0,00	0,00	0,00	326 592,00	145 108,00	123 341,80	2 476 817,00	
2013	12 207 883,00	6 944 679,00	2 900 853,00	0,00	0,00	0,00	91 301,00	118 901,00	101 065,00	2 955 102,00	
2014	12 450 000,00	7 080 000,00	2 960 000,00	0,00	0,00	0,00	75 000,00	75 000,00	63 750,00	1 190 000,00	
2015	12 700 000,00	7 221 000,00	3 020 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 210 000,00	
2016	12 891 000,00	7 330 000,00	3 065 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 179 000,00	
2017	13 085 000,00	7 440 000,00	3 111 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 215 000,00	

										0
2018	13 085 000,00	7 440 000,00	3 111 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 215 000,00
2019	13 085 000,00	7 440 000,00	3 111 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 215 000,00
2020	13 085 000,00	7 440 000,00	3 111 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 215 000,00

Wyszczególnienie	Nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych angażowana w budżecie roku bieżącego	w tym:		w tym:		w tym:		Środki do dyspozycji (3+4+5)	Spłata i obsługa długu	z tego:				Inne rozchody (bez spłaty długu np. udzielane pożyczki)
		na pokrycie deficytu budżetu	Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ufp, angażowane w budżecie roku bieżącego	na pokrycie deficytu budżetu	Inne przychody nie związane z zaciąganiem długu	na pokrycie deficytu budżetu	rozchody z tytułu spłaty rat kapitałowych oraz wykupu papierów wartościowych			w tym:		wydatki bieżące na obsługę długu	w tym:	
										kwota wyłączeń z art. 243 ust. 3 pkt 1 ufp oraz art. 169 ust. 3 supf przypadająca na dany rok budżetowy	odsetki i dyskonto			
Lp	4.1	4.1a	4.2	4.2a	5	5a	6	7	7a	7a1	7b	7b1	8	
Formuła							[3]+[4.1]+[4.2]+[5]	[7a]+[7b]						
Wykonanie 2010	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4 642 059,56	1 111 927,51	944 200,00	0,00	167 727,51	167 727,51	50 000,00	
Wykonanie 2011	0,00	0,00	0,00	0,00	50 000,00	0,00	3 377 063,87	1 247 454,96	1 051 550,00	0,00	195 904,96	195 904,96	50 000,00	
Plan 3 kw. 2012	0,00	0,00	698 010,00	689 260,00	0,00	0,00	3 284 740,00	1 396 010,00	1 096 010,00	0,00	300 000,00	300 000,00	0,00	
Wykonanie 2012 1)	0,00	0,00	698 010,00	689 260,00	0,00	0,00	3 174 827,00	1 170 510,00	928 510,00	0,00	242 000,00	242 000,00	0,00	
2013	0,00	0,00	239 820,00	0,00	0,00	0,00	3 194 922,00	1 156 320,00	856 320,00	0,00	300 000,00	300 000,00	0,00	
2014	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 190 000,00	1 329 820,00	1 059 820,00	0,00	270 000,00	270 000,00	0,00	
2015	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 210 000,00	1 121 500,00	908 500,00	0,00	213 000,00	213 000,00	0,00	
2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 179 000,00	985 000,00	820 000,00	0,00	165 000,00	165 000,00	0,00	
2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 215 000,00	685 000,00	570 000,00	0,00	115 000,00	115 000,00	0,00	
2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 215 000,00	652 000,00	570 000,00	0,00	82 000,00	82 000,00	0,00	
2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 215 000,00	335 000,00	273 000,00	0,00	62 000,00	62 000,00	0,00	
2020	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 215 000,00	270 000,00	220 000,00	0,00	50 000,00	50 000,00	0,00	

Wyszczególnienie	Środki do dyspozycji (6-7-8)	Wydatki majątkowe	w tym:			Kredyty, pożyczki, sprzedaż papierów wartościowych	w tym:	Rozliczenie budżetu (9-10+11)	Kwota długu	w tym:	Łączna kwota wyłączeń z art. 170 ust. 3 supf	Kwota zobowiązań związku współtworzonego przez jst przypadających do spłaty w danym roku budżetowym podlegająca doliczeniu zgodnie z art. 244 ufp		
			wydatki majątkowe objęte limitem art. 226 ust. 4 ufp	na projekty realizowane przy udziale środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2	w tym:								na pokrycie deficytu budżetu	dług spłacany wydatkami (zobowiązania wymagalne, umowy zaliczane do kategorii kredytów i pożyczek, itp.)
					finansowane środkami określonymi w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy									
Lp	9	10	10a	10b	10b1	11	11a	12	13	13a	14	15		
Formuła	[6]-[7]-[8]							[9]-[10]+[11]						
Wykonanie 2010	3 480 132,05	4 616 848,08	0,00	4 269 087,23	3 194 478,19	1 380 000,00	142 516,03	243 283,97	4 554 000,00	0,00	0,00	0,00		
Wykonanie 2011	2 079 608,91	1 959 818,93	5 400,00	34 093,06	29 769,80	355 000,00	206 821,00	474 789,98	3 744 650,00	0,00	0,00	0,00		
Plan 3 kw. 2012	1 888 730,00	3 918 130,00	515 676,00	304 005,60	258 404,70	2 300 000,00	1 212 740,00	270 600,00	4 948 640,00	0,00	0,00	0,00		
Wykonanie 2012 1)	2 004 317,00	3 934 830,00	515 676,00	304 005,60	258 404,76	2 300 000,00	1 212 740,00	369 487,00	4 888 640,00	0,00	0,00	0,00		
2013	2 038 602,00	2 834 602,00	0,00	61 272,00	52 081,00	796 000,00	179 500,00	0,00	4 828 320,00	0,00	0,00	0,00		
2014	-139 820,00	113 180,00	0,00	0,00	0,00	253 000,00	0,00	0,00	4 021 500,00	0,00	0,00	0,00		
2015	88 500,00	88 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 113 000,00	0,00	0,00	0,00		
2016	194 000,00	194 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 293 000,00	0,00	0,00	0,00		
2017	530 000,00	530 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 723 000,00	0,00	0,00	0,00		
2018	563 000,00	563 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 153 000,00	0,00	0,00	0,00		
2019	880 000,00	880 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	880 000,00	0,00	0,00	0,00		
2020	945 000,00	945 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	660 000,00	0,00	0,00	0,00		

Wyszczególnienie	Kwoty nadwyżki budżetowej planowanej w poszczególnych latach objętych prognozą **	Wartość przyjętych zobowiązań	w tym:		Kwoty ujęte w prognozie dochodów, wydatków i długu związane ze spłatą zobowiązań przyjętych SP ZOZ					wskaźniki z art. 169/170 sufp			
			od samodzielnich publicznych ZOZ	Dochody budżetowe z tytułu dotacji celowej z budżetu państwa o której mowa w art. 196 ustawy o działalności leczniczej	Wysokość zobowiązań podlegających umorzeniu, o którym mowa w art. 190 ustawy o działalności leczniczej	Wydatki na spłatę przyjętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej likwidowanego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej	Wydatki na spłatę przyjętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przekształconego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej	w tym:	na spłatę przyjętych zobowiązań SP ZOZ przekształconego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej, w wysokości w jakiej nie podlegają sfinansowaniu dotacją z budżetu państwa	Zadłużenie/dochody ogółem - max 60% z art. 170 sufp (bez wyłączeń)	Zadłużenie/dochody ogółem - max 60% z art. 170 sufp (po uwzględnieniu wyłączeń)	Planowana łączna kwota spłaty zobowiązań/dochody ogółem - max 15% z art. 169 sufp (bez wyłączeń)	Planowana łączna kwota spłaty zobowiązań/dochody ogółem - max 15% z art. 169 sufp (po uwzględnieniu wyłączeń)
	16	17	17a	17c	17d	17e1	17e2	17e2.1	18	18a	19	19a	
Formuła									((13))/[1]	((13)-[14])/[1]	((7a)+[7b1]+[2c])/[1]	((7a)+[7b1]+[2c]-[2d]-[7a1])/[1]	
Wykonanie 2010	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	31,48%	31,48%	7,69%	7,69%	
Wykonanie 2011	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	26,38%	26,38%	8,79%	8,79%	
Plan 3 kw. 2012	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	34,36%	34,36%	9,69%	9,69%	
Wykonanie 2012 1)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	34,91%	34,91%	8,36%	8,36%	
2013	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	31,84%	31,84%	7,63%	7,63%	
2014	806 820,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	29,48%	29,48%	9,75%	9,75%	
2015	908 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	22,38%	22,38%	8,06%	8,06%	

2016	820 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16,30%	16,30%	7,00%	7,00%
2017	570 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12,05%	12,05%	4,79%	4,79%
2018	570 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,06%	8,06%	4,56%	4,56%
2019	273 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6,15%	6,15%	2,34%	2,34%
2020	220 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,62%	4,62%	1,89%	1,89%

Wyszczególnienie	wskaźniki z art. 243 ufp								
	Relacja (Db-Wb+Dsm)/Do, o której mowa w art. 243 w danym roku	Maksymalny dopuszczalny wskaźnik spłaty z art. 243 ufp	Maksymalny dopuszczalny wskaźnik spłaty z art. 243 ufp (z wykonaniem za rok N-1)	Relacja planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań do dochodów (bez wyłączeń)	Spełnienie wskaźnika spłaty z art. 243 ufp po uwzględnieniu art. 244 ufp (bez wyłączeń) (planistycznego)	Spełnienie wskaźnika spłaty z art. 243 ufp po uwzględnieniu art. 244 ufp (bez wyłączeń) (z wykonaniem za rok N-1)	Relacja planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań do dochodów (po uwzględnieniu wyłączeń)	Spełnienie wskaźnika spłaty z art. 243 ufp po uwzględnieniu art. 244 ufp (po uwzględnieniu wyłączeń UE) (planistycznego)	Spełnienie wskaźnika spłaty z art. 243 ufp po uwzględnieniu art. 244 ufp (po uwzględnieniu wyłączeń UE) (z wykonaniem za rok N-1)
Lp	20	20a	20b	21	21a	21b	22	22a	22b
Formuła	$\frac{([1a]-[24]+[1c])}{[1]}$	średnia z trzech poprzednich lat [20]	średnia z trzech poprzednich lat [20]	$\frac{([7a]+[7b1]+[2c]+[15])}{[1]}$	$[21] \leq [20a]$	$[21] \leq [20b]$	$\frac{([7a]+[7b1]+[2c]+[15]-[2d]-[7a1])}{[1]}$	$[22] \leq [20a]$	$[22] \leq [20b]$
Wykonanie 2010	9,61%	9,61%	9,61%	7,69%	TAK	TAK	7,69%	TAK	TAK
Wykonanie 2011	12,14%	12,14%	12,14%	8,79%	TAK	TAK	8,79%	TAK	TAK
Plan 3 kw. 2012	11,48%	11,48%	11,48%	9,69%	TAK	TAK	9,69%	TAK	TAK
Wykonanie 2012 1)	12,21%	12,21%	12,21%	8,36%	TAK	TAK	8,36%	TAK	TAK
2013	7,54%	11,08%	11,32%	7,63%	TAK	TAK	7,63%	TAK	TAK
2014	6,74%	10,39%	10,63%	9,75%	TAK	TAK	9,75%	TAK	TAK
2015	7,17%	8,59%	8,83%	8,06%	TAK	TAK	8,06%	TAK	TAK
2016	7,21%	7,15%	7,15%	7,00%	TAK	TAK	7,00%	TAK	TAK
2017	7,69%	7,04%	7,04%	4,79%	TAK	TAK	4,79%	TAK	TAK
2018	7,92%	7,36%	7,36%	4,56%	TAK	TAK	4,56%	TAK	TAK
2019	8,06%	7,61%	7,61%	2,34%	TAK	TAK	2,34%	TAK	TAK
2020	8,15%	7,89%	7,89%	1,89%	TAK	TAK	1,89%	TAK	TAK

Wyszczególnienie	Dochody bieżące	Wydatki bieżące razem	Dochody bieżące - wydatki bieżące	Dochody ogółem	Wydatki ogółem	Wynik budżetu	Przychody budżetu	Rozchody budżetu
Lp	23	24	25	26	27	28	29	30
Formuła	[1a]	[2]+[7b]	[23]-[24]	[1]	[10]+[24]	[26]-[27]	[4.1]+[4.2]+[5]+[11]	[7a]+[8]
Wykonanie 2010	11 350 501,66	9 993 510,57	1 356 991,09	14 467 842,62	14 610 358,65	-142 516,03	1 380 000,00	994 200,00
Wykonanie 2011	12 769 197,68	11 065 739,21	1 703 458,47	14 196 898,12	13 025 558,14	1 171 339,98	405 000,00	1 101 550,00
Plan 3 kw. 2012	13 654 499,00	12 116 151,00	1 538 348,00	14 402 881,00	16 034 281,00	-1 631 400,00	2 998 010,00	1 096 010,00
Wykonanie 2012 1)	13 360 350,00	11 767 750,00	1 592 600,00	14 002 567,00	15 702 580,00	-1 700 013,00	2 998 010,00	928 510,00
2013	13 324 695,00	12 507 883,00	816 812,00	15 162 985,00	15 342 485,00	-179 500,00	1 035 820,00	856 320,00
2014	13 590 000,00	12 720 000,00	870 000,00	13 640 000,00	12 833 180,00	806 820,00	253 000,00	1 059 820,00
2015	13 860 000,00	12 913 000,00	947 000,00	13 910 000,00	13 001 500,00	908 500,00	0,00	908 500,00
2016	14 070 000,00	13 056 000,00	1 014 000,00	14 070 000,00	13 250 000,00	820 000,00	0,00	820 000,00
2017	14 300 000,00	13 200 000,00	1 100 000,00	14 300 000,00	13 730 000,00	570 000,00	0,00	570 000,00
2018	14 300 000,00	13 167 000,00	1 133 000,00	14 300 000,00	13 730 000,00	570 000,00	0,00	570 000,00
2019	14 300 000,00	13 147 000,00	1 153 000,00	14 300 000,00	14 027 000,00	273 000,00	0,00	273 000,00
2020	14 300 000,00	13 135 000,00	1 165 000,00	14 300 000,00	14 080 000,00	220 000,00	0,00	220 000,00

7. Realizacja i aktualizacja założeń Strategii Rozwoju Gminy Garbatka Letnisko na lata 2013-2020.

Realizację założeń Strategii Rozwoju Gminy Garbatka Letnisko na lata 2013-2020 powierza się Radzie Gminy Garbatka-Letnisko oraz Wójtowi Gminy Garbatka-Letnisko.

Założenia dokumentu są otwarte i będą aktualizowane w zależności od potrzeb i zmian w otoczeniu.